

Vejledning fra Miljøstyrelsen

Nr. 3 1994

Tilsyn med landbrug

Miljøministeriet **Miljøstyrelsen**

Vejledning fra Miljøstyrelsen

1985

- Nr. 1: Indsamling af papir fra offentlige institutioner
- Nr. 2: Kontrol med badevand
- Nr. 3: Pligter ved risikobetonede aktiviteter
- Nr. 4: Begrænsning af lugtgener fra virksomheder
- Nr. 5: Beregning af støj fra jernbaner
- Nr. 6: Støj og vibrationer fra jernbaner

1986

- Nr. 1: Vandværkstakster
- Nr. 2: Autoværksteder og miljøkrav
- Nr. 3: Begrænsning af forurening fra affaldsforbrændingsanlæg

1987

- Nr. 1: Strandrensning 1

1988

- Nr. 1: Bekæmpelsesmidler
- Nr. 2: Flyvepladser og lufthavne
- Nr. 3: Kontrol med svømmebade
- Nr. 4: Vejledning om godkendelse af husdyrbrug

1990

- Nr. 1: STANDAT V 1.1
- Nr. 2: Bortskaffelse af affald
- Nr. 3: Vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg
- Nr. 4: Pligter ved risikobetonede aktiviteter
- Nr. 5: Affaldsstoffer til jordbrugsformål
- Nr. 6: Begrænsning af luftforurening fra virksomheder
- Nr. 7: Vejledende liste over farlige stoffer

1991

- Nr. 1: Olie- og kemikalieaffald
- Nr. 2: ISAG – Informationssystem for Affald og Genanvendelse
- Nr. 3: Overfladebehandling af skibe
- Nr. 4: Retningslinjer for grovvarebranchen

1992

- Nr. 1: Sundhedsmæssig vurdering af kemiske stoffer i drikkevand
- Nr. 2: Rotter
- Nr. 3: Generel branchevejledning for forurenede grunde
- Nr. 4: Branchevejledning for forurenede træimprægneringsgrunde
- Nr. 5: Branchevejledning for forurenede garverigrunde
- Nr. 6: Branchevejledning for forurenede tjære/asfaltgrunde
- Nr. 7: Prioritering af affaldsdepoter
- Nr. 8: Acceptkriterier for mikrobiologisk rensed jord
- Nr. 9: Industrial Air Pollution Control Guidelines
- Nr. 10: Ændring af vandløbslovens § 69 om bræmmer
- Nr. 11: Tilsyn med de ydre miljøforhold i den grafiske branche
- Nr. 12: Håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven

1993

- Nr. 1: Registrering, frigivelse og afmelding af affaldsdepoter
- Nr. 2: Begrænsning af forurening fra forbrændingsanlæg
- Nr. 3: Godkendelse af listevirksomheder
- Nr. 4: Rotter og levnedsmiddelvirksomheder
- Nr. 5: Beregning af ekstern støj fra virksomheder
- Nr. 6: Udarbejdelse af kommunale miljøhandlingsplaner
- Nr. 7: Erhvervs-mæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m. v.
- Nr. 8: Mikrobiologiske plantebeskyttelsesmidler
- Nr. 9: Anvendelse af ISAG på virksomheder, der bortskaffer affald

1994

- Nr. 1: STANDAT V.1.1
- Nr. 2: Microbiological Plant Protection Products – Guidelines
- Nr. 3: Tilsyn med landbrug

Vejledning fra Miljøstyrelsen

Nr. 3 1994

Tilsyn med landbrug

- Tilrettelæggelse, gennemførelse, opfølgning
- Tilsynspunkter

Åge Ebbesen
Elva Hansen
Peter Laursen
Jens Dingsø Jensen

Indhold

1	Indledning	5
2	Beskrivelse af tilsynspraksis (1. del)	6
2.1	Tilsynspraksis i Fjerritslev kommune	6
2.1.1	<i>Tilrettelæggelse af tilsyn</i>	6
2.1.2	<i>Gennemførelse af tilsyn</i>	10
2.1.3	<i>Opfølgning af tilsyn</i>	12
2.2	Tilsynspraksis i Løgumkloster kommune	14
2.2.1	<i>Tilrettelæggelse af tilsyn</i>	14
2.2.2	<i>Gennemførelse af tilsyn</i>	19
2.2.3	<i>Opfølgning af tilsyn</i>	26
2.3	Tilsynspraksis i Silkeborg kommune	28
2.3.1	<i>Tilrettelæggelse af tilsyn</i>	28
2.3.2	<i>Gennemførelse af tilsyn</i>	29
2.3.3	<i>Opfølgning af tilsyn</i>	36
3	Tilsynsområder på landbrugsejendomme (2. del)	40
3.1	Tilsyn i forbindelse med husdyrhold	40
3.1.1	<i>Tilsyn efter bekendtgørelse om ikke erhvervmæssige dyrehold, uhygiejniske forhold m.v.</i>	40
3.1.2	<i>Tilsyn efter husdyrgødningsbekendtgørelsen</i>	41
3.1.3	<i>Tilsyn med landbrugsejendomme der er omfattet af bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder (kap. 5 virksomheder)</i>	45
3.1.4	<i>Tilsyn efter bekendtgørelse om pelsdyrfarme</i>	46
3.2	Kommunalt tilsyn i forbindelse med bekendtgørelse om anvendelse af slam, spildevand og kompost m.v. til jordbrugsformål (slambekendtgørelsen)	47
3.3	Tilsyn med egen vandforsyning på landbrugsejendomme	49
3.4	Tilsyn med forbud mod halmaffrænding	49
3.5	Tilsyn med olietanke og oplagring af olie og benzin	50
3.6	Tilsyn med opbevaring og anvendelse af sprøjtemidler samt opbevaring af kunstgødning	50
3.7	Tilsyn med afløbsforhold for spildevand	51
3.8	Tilsyn med opretholdelse af dyrkningsfrie bræmmer langs kommunale og private vandløb	52
3.9	Tilsyn med håndtering af affald, kadavere og latrin samt tilsyn med rottegener	53

- 3.10 Arbejdsmiljø 53
- 3.11 Bekendtgørelse af lov om planlægning 54
- 3.12 Håndhævelse 54

Bilag

- Bilag 1 Liste over relevante love, bekendtgørelser, vejledninger og byggeblade 55
- Bilag 2 Tilsynsskemaer 59

1 Indledning

<i>Formål</i>	Formålet med denne vejledning er at give den kommunale tilsynsførende et overblik over omfanget af den tilsynsopgave, der er forbundet med et samlet miljøtilsyn på en landbrugsejendom.
<i>Ophugning</i>	Vejledningen er opdelt i to dele. Første del indeholder beskrivelser af, hvordan landbrugstilsyn rent praktisk tilrettelægges, gennemføres og følges op i tre udvalgte kommuner. Vejledningens anden del er en generel del, der samler alle de tilsynspunkter, der forekommer ved et kommunalt miljøtilsyn på en landbrugsejendom.
<i>Afgrænsning</i>	Vejledningens generelle del afgrænses til alene at omfatte kommunalbestyrelsens tilsynsforpligtelser på landbrugsejendomme ved miljøtilsyn, medens beskrivelsen af de praktiske erfaringer på visse områder går ud over de egentlige tilsynsforpligtelser.
<i>Henvisninger</i>	I den generelle del er der henvisninger til kapitlerne med beskrivelse af de praktiske erfaringer, og der er endvidere henvisninger til andre vejledninger inden for de respektive tilsynsområder. En liste over de relevante vejledninger, bekendtgørelser m.v. er anført i bilag 1.
<i>Vejledningens udarbejdelse</i>	Nærværende vejledning er udarbejdet for Miljøstyrelsen af en arbejdsgruppe bestående af:

Åge Ebbesen, Silkeborg Kommune
Elva Hansen, Løgumkloster Kommune
Peter Laursen, Fjerritslev Kommune
Jens Dengsø Jensen, N&R Consult A/S

Projektet blev fulgt af en følgegruppe bestående af :

Jørgen Elsborg, Kommunalteknisk Chefforening
Flemming Jørgensen, Foreningen af Miljømedarbejdere i Kommunerne
Ole Kirk, Landbrugets Rådgivningscenter, for De Danske Landboforeninger og Dansk Familielandbrug
Søren Hjortsø Kristensen, Kommunernes Landsforening
Ole Kaae, Miljøstyrelsen
Anne-Sofie Nielsen, Miljøstyrelsen
Gudmund Nielsen, Miljøstyrelsen (formand)

2 Beskrivelse af tilsynspraksis

Tre eksempler på tilsynspraksis er beskrevet i kapitel 2. Eksemplerne repræsenterer tilsynspraksis i kommunerne: Fjerritslev, Løgumkloster og Silkeborg. Kommunernes profil i relation til landbrugstilsyn er opstillet i nedenstående skema.

Kommune	Fjerritslev	Løgumkloster	Silkeborg
Antal indbyggere	8.500	7.100	50.000
Areal	290 km ²	203 km ²	255 km ²
Landbrugsjord	163 km ²	187 km ²	180 km ²
Jordtyper	Sand sandmuld	Sand	Sandmuld sand
Landbrug heraf erhversmæssig dyrehold	798 100% = 414	400 100% = 350	912 100% = 491
Antal kvægbrug	53% = 218	79% = 276	21% = 102
Antal svinebrug	32% = 132	13% = 46	16% = 78
Antal blandede brug	15% = 64	8% = 28	63% = 311
Antal plantebrug	384	50	421
Antal brug < 15 DE	155	133	250
Antal brug > 15 DE < 250 DE	251	215	241
Antal brug > 250 DE	8	2	0
Totaltilsyn	ja	ja	ja
Planlægning af tilsyn 1.gang 2.gang	Vejkode Temabestemt	Vejkode Temabestemt	Vandløbsopland Temabestemt
Tilsynsfrekvens	3 år (plantebrug ved ejerskifter)	3 år (plantebrug 5-10 år)	3 år (plantebrug 5-10 år)
Varsling af miljøtilsyn	1. gang: ja efterflg.: nej	ja	ja
Målsatte vandløb	182 km	66 km	159 km

2.1 Tilsynspraksis i Fjerritslev kommune

2.1.1 Tilrettelæggelse af tilsyn

Præsentation af kommunen

Fjerritslev kommune er en typisk landkommune med ca. 8.500 indbyggere. Kommunen er placeret mellem Jammerbugten og Limfjorden i Han Herred og har et areal på 28.966 ha.

Jordbunden består i overvejende grad af sand og sandmuldet jord, og der bliver kørt husdyrgødning ud på lidt over halvdelen af kommunens areal.

Brugstyper

Der er 798 landbrugsejendomme i kommunen. 384 af disse ejendomme er plantebrug, hvilket svarer til ca. 48%. Husdyrbrugene fordeler sig med 218 kvægejendomme (27%), 132 svineejendomme (17%) og 64 blandede ejendomme (8%), herunder minkfarme og fjerkræbrug.

Husdyrbrugenes størrelse fordeler sig fra brug med 3 dyreenheder op til 495 dyreenheder. De største brug er typisk svinebedrifter, og de lidt mindre kvægbedrifter. De større svinebedrifter er typisk placeret i den vestlige del af kommunen på den magre jord, og en del af disse har et for lille jordtilliggende. Kvægbrugene er generelt placeret på den lidt federe jord i den østlige del af kommunen.

De 414 ejendomme med husdyrhold har tilsammen ca. 16.500 dyreenheder. Et gennemsnitsbrug er således en ejendom med 40 dyreenheder og et jordtilliggende på 36 ha.

Ved opstart af det intensive tilsyn i 1987 var der ca. 500 ejendomme med dyrehold. Frem til i dag har 86 ejendomme afviklet deres dyrehold. Afviklingen skyldes i overvejende grad strukturelle problemer i landbruget.

Spørgeskema

Forhistorie

Frem til 1985 har tilsyn med landbrugsejendomme haft en lav prioritet i kommunen. Ved fremkomst af NPO-handlingsplanen blev det besluttet at lave en registrering af landbrugsejendommene. I samråd med landbo- og husmandsforeningerne blev der udsendt et spørgeskema til samtlige landbrugsejendomme. I spørgeskemaet skulle der oplyses om udspretningsarealer, afløbsforhold, vandforsyning, gødningsopbevaringsanlæg, husdyrhold m.m.

I forbindelse med udsendelsen af spørgeskemaerne blev der arrangeret et oplysningsmøde for alle interesserede landmænd. På mødet var der bl.a. mulighed for at stille spørgsmål til de udsendte skemaer. Endvidere var forstanderen for Askov Forsøgsstation indbudt til at tale over emnet "Landbrugets gødningsanvendelse og miljø".

Målsætning

Kommunens målsætning med tilsynet var at skabe ordnede forhold for gødningsopbevaringen og -anvendelsen, således at der kunne ske en sikring af grundvandsressourcen og en forbedring af vandkvaliteten i overfladevandet. Det var samtidig et mål, at tilsynet skulle foregå på en måde, så den enkelte landmand skulle føle sig som medspiller og ikke som modspiller.

Planlægning

De indkomne spørgeskemaer dannede grundlag for den egentlige tilrettelæggelse af miljøtilsynet på landbrugsejendommene. Idet der var tale om mange ensartede tilsynsobjekter, blev det besluttet at systematisere tilsynet og sagsbehandlingen i så vid udstrækning, som det kunne lade sig gøre. Herved ville man opnå en ressourcebesparelse og samtidig få så struktureret og ensartet et tilsyn som overhovedet muligt.

Administrativ praksis

Forvaltningen aftalte den administrative praksis med det politiske udvalg, således at resultatet ville blive en smidig og effektiv sagsbehandling. Det blev besluttet, at sager først skulle forelægges det politiske udvalg,

såfremt der var tale om principielle sager eller egentlige overtrædelser af påbud og forbud.

6 EJENDOMMENS PRODUKTION:

JA	NEJ

Er der animalsk produktion (dyrehold) på ejendommen

(Ets svar er NEJ udfyldes resten af skemaet ikke.)

Besætningen består af Storkreaturer..

ANTAL

7 MØDINGS

Hvor st...

Er der f...

Opsamles

Afledes

Afledes

Findes d...

Anvendes

Fjerritslev kommune

9890 FJERRITSLÆV
 TLF. 08-21 15 11 - GIRO 7 00 71 16

Teknisk forvaltning

J nr 84-9, II
 Den 11.2. 1985
 spm/mr

SPØRGESKEMAET BEDES RETURNERET I VEDLAGTE KUVERT, SENEST DEN
5. MARTS 1985. DET ENKE EKSEMPLAR ER TIL EGET BRUG.

1 EJENDOM:

Ejendommens adresse

Ejendommens dyrkede areal ha.
 Evt. lejet areal ha.

LANDBRUGETS AFLØBSFORHOLD.

2 OVERFLADEVAND:

JA	NEJ

Ledes tagvandet til mødding

Ledes tagvandet ud på terræn

Ledes tagvandet til dræn

3 DRIKKEVANDSFORSYNING:

JA	NEJ

Er vandforsyningen kommunal/fællesprivat

Sker vandforsyningen fra egen boring

Sker vandforsyningen fra egen brønd

Ligger boringen/brønden i en af ejendommens bygning(er).

4 DRÆN:

JA	NEJ

Er der drænet på ejendommen

Er der kort over drænelledningernes placering

5 HUSSPILDEVAND:

JA	NEJ

Føres toilet afløb til septiktank/trixtank

Føres køkken afløb til septiktank/trixtank

Føres køkken afløb til sivebrønd/sivedræn

Føres afløb fra septiktank/trixtank til grøft/dræn/rørledning

Føres afløb fra septiktank/trixtank til sivedræn/sivebrønd

Føres afløb fra malke-/rengøringsrum til grøft/dræn/rørledning.

Vend.

Fjerritslev kommunes spørgeskema i forbindelse med 1. gangs tilsyn.

Retningslinier

Retningslinier for tilsynet blev ligeledes fastlagt. Tilsynet skulle sigte mod at registrere og forbedre landbrugets gødningsopbevarings- og udledningsforhold. Andre emner af miljømæssig betydning blev ligeledes inddraget, idet det ville være en fordel at lave et samlet tilsyn, hvorved der ikke skulle påtales nye ting fra gang til gang. Ved tilsynet blev der også inddraget vandforsyning, afledning af spildevand, opbevaring og aflevering af olie- og kemikalieaffald, opbevaring af bekæmpelsesmidler, kontrol af BBR-oplysninger og olietanke m.v.

8

<i>Tilsynsskema</i>	Til brug ved tilsynet blev der udarbejdet tilsyns- og beregningsskemaer. Det var et mål fra starten at gøre disse så enkle og overskuelige som muligt. Herved ville man opnå et godt og præcist overblik og samtidig undgå at "overdænge" landmanden med papirer. Til hver enkelt ejendom
<i>Tilsynsmappe</i>	blev der udarbejdet en egentlig tilsynsmappe. En sådan tilsynsmappe indeholder et oversigtskort i 1:10.000, en udskrift af BBR-registeret (nr. C182), det besvarede spørgeskema, oplysninger om evt. byggesager og evt. eksisterende heliggenhedsplan over ejendommen. I tilfælde, hvor amtskommunen har udarbejdet recipientforureningsrapport, indgår de også i tilsynsmappen.
<i>Standardskrivelser</i>	For at lette sagsbehandlingen blev der udarbejdet standardskrivelser til brug ved udstedelse af henstillinger og indskærpelser. Det blev samtidig besluttet at klassificere ejendommene og plote dem løbende ind på et
<i>Oversigtskort</i>	oversigtskort over hele kommunen. Herved ville man have et godt materiale til at danne sig et overblik over den aktuelle miljømæssige tilstand på landbrugsejendommene. Kortet skulle samtidig vise, hvorledes kommunens miljøtilsyn skred frem, og hvorledes landbrugets miljøforhold udviklede sig.
<i>EDB-system</i>	For at holde styr på registreringer, indgåede aftaler, tilsynsfrekvens m.v. blev det besluttet at anskaffe et EDB-system, hvor disse oplysninger kunne gemmes og trækkes ud efter behov. Kommunedatas miljøinformationssystem blev valgt til denne opgave.
<i>Koordinering</i>	Inden opstarten af tilsynet blev der afholdt møde med den lokale bygningskonsulent. Her blev principperne for beregning af opbevaringskapacitet, dyrehold m.v. koordineret, således at landmændene ville få samme vejledning, hvad enten de henvendte sig til landboforeningen eller kommunen.
	Målet var også her at opnå en smidig og hurtig sagsbehandling i forbindelse med opførelse af de mange gødningsopbevaringsanlæg.
<i>Informationskampagne</i>	Inden opstarten af tilsynet, blev der i samarbejde med den lokale avis gennemført en informationskampagne. Formålet hermed var at afmystificere og oplyse konkret om, hvad den kommunale miljømedarbejder ville fokusere på, når vedkommende kom rundt på ejendommene.
<i>Infopjece</i>	<p>Opstart</p> <p>I februar 1987 startede det egentlige systematiske tilsyn med landbrugsejendommene. Ca. 14 dage før et tilsyn blev landmanden skriftligt kontaktet med oplysning om, at der indenfor de næste 14 dage ville finde et tilsynsbesøg sted. Ligeledes blev landmanden bedt om at opdatere relevante oplysninger om bedriften. Samtidig fremsendtes en til lejligheden fremstillet pjece om landbrug og miljø, der på en let tilgængelig måde beskrev de nye regler på området.</p> <p>Helt bevidst blev det undladt at aftale et konkret tidspunkt for tilsynet, da miljømedarbejderen herved kunne gennemføre et mere rationelt tilsyn og bruge den tid, der var nødvendig på den enkelte ejendom. Der kunne således gennemføres et tilsyn, der var tilpasset den enkelte landmand. Samtidig undgås den spildtid, som ofte kan opstå ved i forvejen fastlagte tilsynstidspunkter.</p>

Fjerritslev Februar 1987

Kommune

landbrug og miljø

NY BEKENDTGØRELSE.

Den 1. februar 1986 er en ny bekendtgørelse, der tager sigte på at begrænse forurening og gener fra produktion, opbevaring og anvendelse af husdyrgødning og ensilage m.v. trådt i kraft.

Bekendtgørelsens hovedpunkter vil blive omtalt i denne folder, nærmere oplysning kan fås ved henvendelse til Fjerritslev kommune, tlf. 08-21 15 11 lokal 306, bedst mellem kl. 8⁰⁰ og 9⁰⁰ og torsdag tillige fra 16⁰⁰ til 17³⁰, eller hos landboorganisationernes konsulenter.

Pjece om landbrug og miljø - anvendt ved 1. gangs tilsynet.

Tilsynsfrekvens

I forbindelse med gennemførelsen af førstegangstilsynet blev det besluttet at gå frem efter vejkode. Det var endvidere et mål, at ejendommene efter førstegangstilsynet skulle besøges med en tilsynsfrekvens på mindst 1 tilsyn hvert 3. år.

2.1.2 Gennemførelse af tilsyn

Påklædning

Inden det praktiske tilsyn gennemføres, er der ting, som skal være til rådighed for tilsynet. Påklædningen skal selvfølgelig være i orden, og det vil være udmærket at have både gummistøvler og waders til rådighed. Regntøj er også en vigtig ting, idet mange anlægs kvalitet først virkelig kan bedømmes i regnvejr.

Rekvisitter

Det er herudover nødvendigt at have en række tekniske hjælpemidler til rådighed. Et oprulleligt målebånd til opmåling, tomkestok til måling af dybder m.v., fotografiapparat til dokumentation, sporstof og diverse simple testsæt til måling af udledninger og forurening. Her tænkes der på NH₃-, P-, og pH-måleudstyr. Det kan endvidere være praktisk at have en ketcher og hvid fotobakke til bestemmelser af smådyrfaunaen i vandløb, som er udsat for udledninger fra landbrugsejendomme.

Disponering

Førstegangstilsynet er som ovenfor nævnt anmeldt ca. 14 dage i forvejen. Dette er praktisk, da man netop ved dette tilsyn har behov for at foretage den egentlige registrering af ejendommen. Landmanden kan i ro og mag inden tilsyn finde de nødvendige oplysninger frem. I brevet til landmanden er det beskrevet, hvilke oplysninger tilsynet er interesseret i. Det er samtidig præciseret, at kommunen er interesseret i at skabe et samarbejde med den enkelte landmand, fremfor en decideret kontrol.

Adfærd

Ved ankomst til ejendommen, bør benyttes den dør, som husstanden i almindelighed selv benytter. Det lader sig næste altid afsløre ved, at diverse fodtøj er placeret foran døren.

Den del af tilsynsskemaet, som kan udfyldes sammen med landmanden, bør udfyldes omkring køkkenbordet. Herved kan man, hvis der er behov for det, få løst lidt op for situationen og ligesom få hinanden set lidt an. Det er vigtigt at tage sig tid til at snakke, også om løst og fast, for der igennem at skabe et tillidsforhold. Som kommunal tilsynsmedarbejder bør man endvidere være fortrolig med de produktionsprocesser og den rytme, der er i landbrugsproduktionen. Landmanden bør føle, at han har en kvalificeret medspiller.

Besigtigelse

Efter at have udfyldt den del af skemaet, som skal udfyldes sammen med landmanden, gås der over til den egentlige gennemgang af ejendommen. De forskellige anlæg og indretninger besigtiges og registreres. Ejeren af ejendommen bør gå med rundt. Herved kan man give information og vejledning, komme med bemærkninger og forklare sammenhænge m.v., så ejeren får en forståelse for, at reglerne er, som de er. Det kan ofte være en meget stor faglig og pædagogisk opgave, men det er alt andet lige nemmere at få landmanden til at foretage ændringer, som han selv kan se en mening med.

Aftale

Ved gennemgangen får man ofte en fornemmelse af, om landmanden er villig til at foretage de påtalte ændringer. Fornemmes det, at landmanden er indforstået med at gennemføre ændringerne inden for den aftalte frist, kan man i langt de fleste tilfælde nøjes med at bekræfte aftalen skriftligt eller evt. give en henstilling. Ved grove overtrædelser af miljøbeskyttelsesloven, og ved tilfælde, hvor landmanden ikke er villig til at foretage ændringer, foretager kommunen en fotoregistrering til dokumentation, hvis sagen i sin yderste konsekvens skulle havne ved domstolene. I langt de fleste tilfælde løses problemerne uden anvendelse af lovens tvangsmidler.

Tidsfrist

Efter at det praktiske tilsyn er tilendebragt, aftales der tidsfrister for eventuelle påtalte ændringer. Det er her vigtigt, at landmændene behandles ens.

Dialogen

Tilsynsbesøget slutes altid af med, at landmanden spørges, om han har bemærkninger til det udførte tilsyn eller spørgsmål af mere generel karakter. Der gøres desuden opmærksom på, at landmanden altid er velkommen til at rette henvendelse til kommunen, hvis han løber ind i problemer i relation til miljøbeskyttelsesloven. Kommunen lægger vægt på, at landmanden ikke kun opfatter kommunen som en kontrolinstans, men også som en servicepartner, der kan virke som konsulent over for landmanden.

Tilsynsrapport

Tilsynsbesøget er ikke afsluttet, før der på forvaltningen er skrevet en udførlig tilsynsrapport. Tilsynsrapporten og de udførte registreringer tages efterfølgende ind på EDB-anlægget. Da der i Fjerritslev i gennemsnit kan gå 3 år mellem tilsynsbesøgene, er det en god hjælp at opfriske notaterne fra sidste tilsynsbesøg.

Konsulentrolle

Samarbejde med landmanden

Efterhånden som tilsynene skrider frem, vil der i de fleste tilfælde opstå et tillidsforhold mellem landmanden og tilsynsmedarbejderen. Landmændene begynder at bruge den kommunale tilsynsmedarbejder som en form for offentlig konsulent. Henvendelse til offentlige myndigheder kommer ofte til at gå via tilsynsmedarbejderen. Det kan være spørgsmål om f.eks. byggelovgivning, vandindvindingstilladelse, råstofloven, naturbeskyttelsesloven og spørgsmål omkring pension. Mange af disse spørgsmål kan man ikke selv myndighedsbehandle, men det er vigtigt, at landmanden guides hen til de rette myndighedspersoner. Også herved udbygges og styrkes tillidsforholdet.

Miljøstøtte

Fjerritslev kommune er organiseret således, at tilsynsmedarbejderen administrerer miljøstøtteleven. Dette er en fordel, da man under tilsynsbesøget kan informere landmanden om støttemuligheder i forbindelse med opførelse af gødningsopbevaringsanlæg. Miljøstøtten kan mange gange være den "gulerod", der får landmanden til at opfylde lovens bestemmelser.

2.1.3 Opfølgning af tilsyn

Prioritering

Efter førstegangstilsynet er tilsynsindsatsen prioriteret således, at den miljømæssige effekt af tilsynet bliver optimal. Dette er gjort ud fra et princip om tilsyn efter behov.

Tilsynsarbejdet er herefter koncentreret der, hvor det efter en vurdering af miljøbelastningen, bedriftens størrelse og jordtilliggende, den hastighed, hvormed henstillinger og indskærpelser bliver erterkommet m.v., skønnes at være vigtigst.

Tilsynet er primært placeret på tidspunkter, hvor de miljøbelastende aktiviteter på landbrugsejendommen finder sted. Omvendt er tilsyn, der er mere tidskrævende, som f.eks. vejledning og rådgivning, placeret på passende tidspunkter i forhold til de arbejdsintensive perioder i landbruget. Det er f.eks. en dårlig ide at føre tilsyn midt i høst- og forårsarbejdet.

Hvor det har været miljømæssigt forsvarligt, har landmanden fået en rimelig frist til at bringe forholdene i orden. Fristen er i Fjerritslev typisk 1/2 år. Landmanden føler, at han har fået en rimelig behandling, og skulle sagen havne ved domstolene, er tidsfristen normalt aldrig et konfliktpunkt.

Miljøindikatorer

For at følge kvaliteten og udviklingen i landbrugstilsynet har kommunen forsøgt at opstille nogle miljøindikatorer. De valgte miljøindikatorer er i den forbindelse vandløbskvalitet, grundvandskvalitet og badevandskvalitet. Recipientovervågning er en amtskommunal opgave, og kommunen har derfor fået forelagt de måleresultater, amtskommunen indhenter som recipientmyndighed. Fra opstarten af landbrugstilsynet og frem til i dag, har kommunen kunnet se en forbedring af vandløbskvaliteten. De steder, hvor vandløbskvaliteten har været stagnerende eller vigende, har kommunen i samarbejde med amtet forsøgt at finde årsagerne hertil.

Samarbejde med amtet

I de tilfælde, hvor den vigende kvalitet har kunnet tilskrives landbrugsudledninger, har kommunen og amtet ført fælles tilsyn på landbrugsejendommene. De to miljømyndigheder har på denne måde kunnet supplere hinanden. Amtet har kunnet udpege udledninger bl.a. ved hjælp af kommunens lokalkendskab, og kommunen har haft det administrative ansvar for at bringe forholdene i orden.

Luftfoto

I de situationer, hvor det kan være svært at påvise sammenhænge mellem vandløb og landbrugsejendommen, kan det være en god hjælp at studere luftfotos. På fotografierne kan det ud fra afgrødernes vækst ofte ses, hvorledes drænledninger forløber i marken. Endvidere kan det være en god ide at rette henvendelse til Hedeselskabet, der ofte ligger inde med gamle drænkort.

Med hensyn til de andre miljøindikatorer, har der kunnet registreres en markant forbedring af badevandskvaliteten de steder, hvor vandløb løber ud over badestrande. For at nå dette, har det udover det almindelige landbrugstilsyn været nødvendigt at håndhæve hegningspligten langs vandløbene. Det har endnu ikke været muligt at registrere en forbedring af grundvandskvaliteten, hvilket kan skyldes tidsfaktoren for grundvandsdannelse.

I dag opfylder stort set alle landbrug i kommunen husdyrgødningsbekendtgørelsens indretningskrav. Tilsynet har derfor ændret karakter i forhold til førstegangstilsynene. De områder, der nu fokuseres på, er drift og vedligeholdelse af opbevaringsanlæggene samt anvendelsen af husdyrgødningen.

Uanmeldte tilsyn

Da det i den forbindelse er interessant at få et indtryk af den daglige drift, gennemføres tilsynene som uanmeldte tilsyn. De uanmeldte tilsyn har den fordel, at den tilsynsførende får et korrekt billede af, hvordan driften foregår på landbrugsejendommen. Ejendommen er ikke "pyntet op" i anledning af tilsynsbesøget. Det er normalt ikke et problem at føre uanmeldte tilsyn. Tages der hensyn til de arbejdsintensive perioder, har landmanden næsten altid tid til at gennemgå ejendommen. Skulle det alligevel ske, at landmanden ikke har tid, aftales der nyt tilsynstidspunkt på stedet. Er landmanden ikke hjemme, lægges der et til lejligheden fremstillet visitkort med opfordring til landmanden om at ringe til kommunen og aftale nyt tilsynstidspunkt.

Udbringningsregler

Tilsyn efter ny bekendtgørelse

Den ny husdyrgødningsbekendtgørelse har skærpet kravene til udbringning af flydende husdyrgødning væsentligt. Reglerne betyder, at brugene allerede i dag i praksis mindst skal have 4-5 mdr. opbevaringskapacitet til rådighed. Reglerne om tilstrækkelig opbevaringskapacitet træder først i kraft pr. 31. december 1994. Da en del landmænd ikke umiddelbart vil kunne overholde udbringningsreglerne p.g.a. for lille kapacitet, betyder det reelt, at disse landmænd allerede på nuværende tidspunkt skal bringe harmoni mellem husdyrholdet og opbevaringsanlæggene. Dette kan gøres ved at reducere husdyrholdet, opføre nyt opbevaringsanlæg eller indgå aftale med en anden landmand, som har overskydende opbevaringskapacitet.

Informering

For at informere om disse regler og de umiddelbare problemer der kan være i forbindelse med at opfylde dem, har kommunen i starten af 1993 gennemført en oplysningskampagne. Der er informeret om reglerne i den lokale avis, og ved hjælp af EDB-anlægget er de landmænd søgt ud, som ikke umiddelbart vil kunne overholde udbringningsreglerne. Kommunen har henvendt sig skriftligt til hver enkelt landmand for at gøre ham bekendt med problematikken og har efterfølgende ført et målrettet tilsyn med disse ejendomme. Tilsynsbesøgene har fokuseret på vejledning i, hvorledes udbringningsreglerne vil kunne overholdes.

Hvis udbringningsreglerne ikke overholdes, påregner kommunen at informere Plantedirektoratet, i h.t. almindelige forvaltningsretlige principper, da en sådan overtrædelse vil kunne have betydning for, at kravet om udnyttelse af kvælstof i husdyrgødningen ikke kan overholdes.

Ensartet tilsyn

I forbindelse med håndhævelsen kan man komme ud for, at især landmænd, som ligger periferisk i kommunen, er af den opfattelse, at den kommune, som han er beliggende i, er mere restriktiv end nabokommunen. For at tage brodden ud af denne kritik og for at have et forum til erfaringsudveksling har kommunerne i vores politikreds etableret en samarbejdsgruppe for miljømedarbejdere. Gruppen mødes efter behov, normalt ca. 2 gange om året, og nye love, bekendtgørelse m.v. diskuteres. Derefter forsøges at lægge en fælles strategi for håndhævelse og fortolkning m.m. Gruppen tager selvfølgelig også andre emner op i relation til miljøbeskyttelsesloven.

Miljøsamarbejde

Prioritering af det fremtidige tilsyn

Kommunen har planlagt, at landbrugstilsynet i 93-94 primært skal være rettet mod de ejendomme, som ikke vil kunne overholde udbringningsreglerne. Under tilsynet vil landmanden blive opfordret til at få udarbejdet en opgørelse af den tilstrækkelige opbevaringskapacitet i forbindelse med udarbejdelse af gødnings- og markstyringsplaner, således at opgørelserne tilgår kommunen løbende, og der ikke opstår en pukkel omkring 1. januar 1995. Efter 1. januar 1995 er det planlagt, at tilsynet skal fokuseres på reglerne om tilstrækkelig kapacitet.

2.2 Tilsynspraksis i Løgumkloster kommune

2.2.1 Tilrettelæggelse af tilsyn

Præsentation af kommunen

Løgumkloster kommune er med sine 20.290 ha og ca. 7.100 indbyggere en typisk landkommune. Løgumkloster by med det tilhørende Løgumgårde er kommunens hovedby, med ca. 4.000 indbyggere. Der findes desuden 2 lokalbyer, en del mindre landsbysamfund og det åbne land med spredt bebyggelse og ejendomme med besætninger, der ligger forholdsvis tæt koncentreret.

En stor del af kommunens indbyggere er beskæftiget ved landbruget eller landbrugsafhængige erhverv, og landbruget må stadig betragtes som kommunens hovederhverv.

Vestegnen i Sønderjylland udmærker sig bl.a. ved at være en af de mest kvægbrugsintensive egne af landet. Ca. 10% af Danmarks landbrugsjord findes i Sønderjyllands amt, og de fleste kvægbesætninger findes i den vestlige del af amtet. Dette giver en forholdsvis større koncentration af kvæg pr. arealenhed end i det øvrige land.

Den overvejende del af landbrugsarealerne i Løgumkloster kommune er placeret på hedeslettearealer med let sandjord, hvor jordboniteten er af en sådan karakter, at kvægholdet helt naturligt er det fremherskende. Dette kommer bl.a. til udtryk i sammensætningen af sædskifteplaner, hvor grovfoder er dominerende i forhold til salgsafgrøder som f.eks. raps.

Dyrehold

Ved udgangen af 1992 var der registreret ca. 350 landbrugsejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, fordelt med

- * 79% kvægbrug, hvoraf 36% var større end 31 dyreenheder,
- * 13% svinebrug, hvoraf 37% var større end 31 dyreenheder, og
- * 8% blandet brug hvoraf 60% var større end 31 dyreenheder (heraf var kun 1 svinefarm og 1 blandet svine- og slagtekyllingefarm over 250 dyreenheder).

Herudover findes der 3 pelsdyrfarme og nogle hjortefarme i kommunen.

Forhistorie

I forbindelse med bl.a. folketingsbeslutningen i 1986 om at bringe alle ulovlige udledninger fra kommunale renseanlæg, industrier og landbrug til ophør inden den 1. maj 1987, blev der i årene 1984-1987 foretaget miljøtilsyn på alle landbrugsejendomme i kommunen. Herefter fulgte en periode, hvor landbrugstilsynet blev nedprioriteret i forhold til andre miljøopgaver som forurenende virksomheder, branchevirksomheder, vandforsyning o.s.v.

Struktureret tilsyn

I begyndelsen af 1991 blev der påbegyndt et struktureret miljøtilsyn på samtlige landbrugsejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold i kommunen, og kommunens totale ressourceforbrug til miljøopgaver blev derfor udvidet til 2,4 årsværk, hvoraf 1,3 årsværk blev brugt til intensiveret tilsyn på landbrugsejendomme. I 1992 var det totale ressourceforbrug til miljøopgaver 1,6 årsværk, hvoraf 0,7 årsværk blev anvendt til miljøtilsyn på landbrugsejendomme.

Årsværk

I 1993 og de nærmeste år fremover vil det totale årsværk svare til forbruget i 1992, men fordelingen af ressourcerne på de enkelte miljøopgaver vil variere år for år.

Oplyse og vejlede

Målsætning

I forbindelse med miljøtilsyn på landbrugsejendomme er det Løgumkloster kommunes målsætning at vejlede om nuværende og kommende miljøkrav, samt oplyse om konsekvenser i et større perspektiv ved u hensigtsmæssige forhold, så der sker en påvirkning af holdningen til gavn for miljøet.

Miljømæssige forbedringer

Ulovlige eller uhensigtsmæssige forhold følges op med aftaler om iværksættelse af miljømæssige forbedringer til aftalte individuelle tidspunkter, afhængig af forholdets art og omfang, ejendommens driftsforhold m.v. Udførelse af de nødvendige miljømæssige forbedringer følges op med et miljøtilsyn rimeligt hurtigt efter de aftalte tidsfristers udløb. Alle ulovlige- eller uhensigtsmæssige forhold skal være afklaret, før ejendommen kan henlægges til næste tilsynsrunde.

Miljøarbejdsplan

Planlægning

Ud fra en analyse af miljøtilsynet i årene 1987-89, blev der i 1990 udarbejdet en plan for tilsynsaktiviteterne i 1991-1993. Planen skulle bl.a. virke som en arbejdsplan for kommunens miljøtilsyn de kommende 3 år, hvad ressourceforbrug angik, men skulle også styrke miljøtilsynet ved en bedre prioritering af opgaverne efter miljømæssige krav, så der blev opnået større effektivitet af tilgængelige ressourcer.

I planen lægges der op til, at samtlige tilsynsobjekter i kommunen mindst besøges hvert 3. år.

Oplande til søer og særligt følsomme vandløb

Udløb af spildevand fra oplande til søer skal stoppes inden udgangen af 1993, og udløb til særligt følsomme vandløb skal stoppes inden udgangen af 1994, jvf. Sønderjyllands amts recipientkvalitetsplan. Det blev derfor besluttet at påbegynde miljøtilsynet i 1991 på ejendomme, som lå i oplande til søer, herefter fulgte oplande til særligt følsomme vandløb og siden resten af kommunen.

Topografisk prioriteret landbrugstilsyn

Det blev planlagt at udføre miljøtilsynet gadevis i husnummerorden, dog med den undtagelse, at ejendomme, der var besøgt inden for de sidste par år, i første omgang blev sprunget over, så ingen kunne føle sig specielt "forfulgt" p.g.a. hyppigere tilsyn i forhold til naboerne.

Formidling af tilsynskampagne

Opstart

Formidling af kommunens beslutning om intensiveret miljøtilsyn på landbrugsejendomme skete ved at indbyde Vestslesvigs landbrugscenter, DSH og Landwirtschaftlicher Hauptverein für Nordschleswig til et møde, hvor planerne blev forelagt og foreningerne blev anmodet om at formidle budskabet ud til deres medlemmer. Mødet blev starten på et årligt møde mellem Løgumkloster kommune og landboforeningerne for orientering og drøftelse af kommunale tekniske anliggender, som berører landbruget.

Koordinerende møde

Samarbejde med landboforeninger og planteavlskonsulenter

Det årlige møde med landboforeningerne har bevirket et tæt samarbejde og større tolerance mellem parterne i det daglige arbejde og medvirket til et gnidningsløst miljøtilsyn. På møderne har begge parter haft mulighed for at begrunde eksisterende praksis eller nye tiltag, og der er blevet justeret og tilrettet, hvor det har været muligt. Møderne har desuden banet vejen for direkte samarbejde i forbindelse med bl.a. miljøstøttesager, nybyggeri, bortskaffelse af affald samt udveksling af div. oplysninger af faglig art, tolkning af lovstof o.s.v.

Vandløbslaug

I forbindelse med kommunens arbejde med vandløbsregulativer samt registrering af vandløb med 2 m bræmmer, har der været afholdt et fælles arrangeret offentligt møde for bredejere. Kommunen blev geografisk delt op i 4 vandløbslaug, med vedtægter, bestyrelse og formand som fremover

vil virke som kontaktled mellem bredejere og kommune. Sekretariat er oprettet på Vestslesvigs landbrugscenter, dækkende kommuner i Vestslesvig.

Nedsivningstilladelse

Samarbejde med Sønderjyllands amts miljøafdeling og Embedslægeinstitutionen
For at imødegå unødvendig administrationstid i forbindelse med udstedelse af nedsivningstilladelser, er der indgået en aftale mellem Sønderjyllands amts grundvandsafdeling, Embedslægeinstitutionen i Sønderjylland samt Løgumkloster kommune om generelle vilkår for at give dispensation fra nedsivningsbekendtgørelsens krav om afstand på mindst 300 m fra drikkevandsboring til nedsivningsanlæg med tilløb af husspildevand. Aftalen indebærer, at Løgumkloster kommune i praksis virker som tilladelsesmyndighed i dispensationssager. På miljøtilsynet er kommunen nu i stand til med det samme at sige, hvor det er sandsynligt, der kan gives nedsivningstilladelse, så forgæves fremsendelse af ansøgning undgås, og unødvendig tid både ved kommunen, amtet og embedslægeinstitutionen spares. Ofte er kommunen derfor i stand til at give nedsivningstilladelse fra dag til dag, hvilket giver et mere positivt syn på myndighederne generelt, og det har en afsmittende effekt på indstillingen til at udføre andre miljømæssige forbedringer.

Forsøg i lerjord

For at undgå fejlplacering af nedsivningsanlæg i lerjord er der desuden udført et forsøg med et nedsivningsanlæg på en bakkeø med typisk moræner. Forsøget er udført i 1993 af amtet og kommunen i fællesskab, og forsøgsperioden er fastsat til 1 år.

Fælles front

Med baggrund i amtets recipientkvalitetsplan vedr. stop for ca. 6000 udledninger til søer og særlige følsomme vandløb i Sønderjyllands amt inden udgangen af 1994, er der nedsat en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra Sønderjyllands amt, AMU-centret og 4 kommuner, herunder Løgumkloster kommune, med det formål at sikre de teknisk/økonomisk bedste løsninger både for miljøet og den enkelte borger. En stor del af de 6000 udledninger er husspildevand og mælkerumsvand fra landbrugsejendomme.

Efteruddannelse af kloakmestre

Arbejdsgruppens første tiltag har været afholdelse af en temadag med deltagelse af kommunale sagsbehandlere, aut. kloakmestre og landbrugets bygningskontorer. På temadagen blev den elementære grundviden om etablering og drift af nedsivningsanlæg genopfrisket. Desuden blev placeringmuligheder, de forskellige jordarter, lovgivning og "papirarbejdet" gennemgået, samt alternative muligheder som f.eks. minibiologiske renseanlæg. Arbejdsgruppen har desuden udarbejdet en referenceliste over hjælpemidler til sagsbehandlingen, og den har planlagt iværksættelse af arbejdsgrupper omkring udarbejdelse af datablade og standardnedsivningsansøgninger/tilladelser, o.s.v. til brug for de enkelte kommuner.

Staldtips om arbejdsmiljø

Samarbejdet med arbejdstilsynet

På baggrund af Miljøstyrelsens cirkulæreskrivelse om tættere samarbejde mellem de eksisterende ydre- og indre miljømyndigheder, er der i Sønderjyllands amt nedsat en fælles arbejdsgruppe, som bl.a. har udarbejdet et samarbejdsnotat. Løgumkloster kommunes miljømedarbejder deltager i denne arbejdsgruppe, og på grund af de mange landbrugsejendomme har kommunen medvirket til, at Arbejdstilsynet i Sønderjylland har udarbejdet folderen "Staldtips", indeholdende oversigt over hvilke regler der gælder

Udveksling af medarbejder

på arbejdsmiljøområdet inden for landbruget. Folderen er sendt ud til alle kommuner i Sønderjyllands amt og giver de kommunale myndigheder mulighed for at vejlede på den anden myndigheds område, ved at udlevere folderen på kommunens miljøtilsyn.

For yderligere at få indblik i arbejdstilsynets arbejdsområde på landbrugs-ejendomme, har Løgumkloster kommunes landbrugstilsyn været "føl" for en dag ved arbejdstilsynets besøg på landbrugsejendomme. Et tiltag som sammen med folderen har resulteret i en vejledning til landmanden, som er blevet meget positivt modtaget.

Landbruget er et erhverv med mange ubåbete og skadelige. Også for dig, der arbejder alene og med store maskiner. Det er vigtigt for dig at vide:

- Derfor har Arbejdstilsynet i denne pjece samlet de dele af arbejdsmiljølovgivningens regler og vejledningen, der har størst betydning for sikkerheden og sundheden i landbruget. Materialerne kan bestilles hver for sig eller som et samlet pakke.
- Der er tre typer informationsmateriale:
 - Bekendtgørelser
 - At-anvisninger
 - At-meddelelser

Informationsmateriale til landbruget

Maskiner: Generelt
At-anvisning om Maskiner og maskinlignende apparater omfatter alle former for maskiner og maskinlignende apparater, pumper, vasslanger, kompressorer, produktionsmaskiner, kommanderulere og anden udstyr til maskiner til maskinstyret. Den fortæller om krav til konstruktiv og brug af maskiner.

Traktorer: Førerværn
Bekendtgørelse om Førerværn til traktorer og visse selvkørende motorredskaber oplyser om, at de traktorer og motorredskaber der skal have førerværn og om krav til sikkerhedsudrustning.

At-meddelelse om Førerværn til traktorer og visse selvkørende motorredskaber oplyser på et bekræftelig måde om følgende om krav til førerværn, herunder konstruktive og tekniske krav til sikkerhedsudrustning.

Traktorer: Kraftoverførselsakser
At-anvisning om Afkærmning af Kraftoverførselsakser mellem traktor og maskine, redskab eller anden maskinlignende udstyr oplyser om krav til sikkerhedsudrustning på maskinen, redskabet eller anden maskinlignende udstyr.

At-meddelelse om Kraftoverførselsakser og deres afkærmning giver gode råd og oplyser om arbejdsmiljølovgivningens krav til afkærmningen.

*** Bekendtgørelser om regler for de skadelige**

*** At-anvisninger** har ofte et teknisk indhold og angiver detaljeret, hvordan bestemmelserne i lovgivningen for bekendtgørelser kan opfyldes.

*** At-meddelelser** oplyser om regler, om Arbejdstilsynets praksis og om anden viden om arbejdsmiljølovgivning. At-meddelelser er ikke så detaljerede som At-anvisninger, men indeholder de oplysninger, der er nødvendige for at have almen interesse om det pågældende emne.

Tilsyn med landbruget
Basis for tilsyn og kontrol med ansatte er omfattet af arbejdsmiljølovgivningen. For at kontrollere at lovgivningen bliver overholdt, lever Arbejdstilsynet tilsyn med landbrug. Ved tilsynsbesøg kan landmanden være forberedt, at det vil blive gennemført, ved maskiner, anlæg, kemiske stoffer mv.

Få yderligere oplysninger
Du kan få yderligere oplysninger om gældende regler og vejledninger på dit lokale landbrugscenter. Kommunens tekniske forvaltning kan også hjælpe, når det drejer sig om regler for god vdr. m.v. Når du har brug for yderligere oplysninger, kan du kontakte Arbejdstilsynet på telefonnummeret 70 20 20 20.

OBS! Få disse områder:

- Store maskiner og maskinlignende apparater
- Udførelse af arbejde på høje steder
- Lemme i løfter og kraner
- Faldsikkerhed og sikkerhedsudrustning
- Trykluft og trykluftværktøjer
- Sprøgnedler
- Løst og løst liggende

Mange landmænd får mikroorganismer, støv og fødebestandde. Støv og støvpartikler kan være skadelige for dig.

Ja tak, jeg vil

Maskiner

Maskiner og maskinlignende apparater
At-anvisning 2211

Traktorer

Førerværn til traktorer og visse selvkørende motorredskaber
Bekendtgørelse 2216 af 2007-07

Gælleanlæg til afkærmning af kraftoverførselsakser mellem traktor og maskine, redskab eller anden maskinlignende udstyr
At-anvisning 2217

Førerværn til traktorer og visse selvkørende motorredskaber
At-meddelelse 2218

Afkærmning af kraftoverførselsakser mellem traktor og maskine, redskab eller anden maskinlignende udstyr
At-anvisning 2219

Kraftoverførselsakser og deres afkærmning
At-meddelelse 2220

Mejlermaskiner

Mejeremaskiner
At-anvisning 2221

Mejeremaskiner
At-meddelelse 2222

Staldtips

Arbejdstilsynet

Arbejdstilsynets folder "staldtips" med arbejdsmiljøregler indenfor landbruget.

Kloakmestre og håndværkere

Samarbejde med andre

Løgumkloster kommune har et nært samarbejde med autoriserede kloakmestre og andre håndværkere, der udfører landbrugsbyggeri. Inden for de sidste par år er der sket en løbende målrettet vejledning om lovkrav og konsekvenser ved afvigelser. Dette har resulteret i, at det er en selvfølge, at kloakmesteren eller håndværkeren ringer i stedet for at sende en ansøgning forgæves. Herved spares meget administrationstid, og landmanden bliver sparet for falske forhåbninger, som måske kan virke negativt på holdningen til nye miljøtiltag.

Der er ikke etableret direkte ER-FA grupper omkring landbrugstilsyn i området, men efter behov er der telefonkontakt nabokommunerne imellem.

Samarbejde i forvaltningen Løgumkloster kommunes miljømedarbejder og byggesagsbehandler har et nært samarbejde omkring landbrugshygge, miljøstøtte- og spildevandssager. Ofte bliver der udført opfølgningstilsyn m.v. på tværs af arbejdsområder, så der undgås besøg af forskellige personer inden for korte tidsintervaller.

2.2.2 Gennemførelse af miljøtilsyn

Samarbejdet med landmanden

Målsætningen for kommunens miljøtilsyn på landbrugsejendomme er bl.a. at tilsynet skal ske i samarbejde med landmanden.

Anmeldt besøg Når kommunen har planlagt et miljøtilsyn kontaktes landmanden pr. telefon. Baggrunden for og varigheden af besøget forklares og landmanden får mulighed for at vælge et tidspunkt inden for de nærmeste dage, som passer ind i hans tidsplan. Opringningen hindrer, at kommunen kommer farende ind på den private ejendom som en form for "politimand", der skal tage en "miljøsynder" på fersk gerning. En situation som ikke ville være særligt befordrende for et godt samarbejde.

Forberedelse af tilsyn Før den første kontakt til landmanden har miljøtilsynet "klædt sig på" til opgaven, i form af indsamling af oplysninger omkring den konkrete ejendom, da det er spild af landmandens tid at spørge om oplysninger, som allerede findes på forvaltningen.

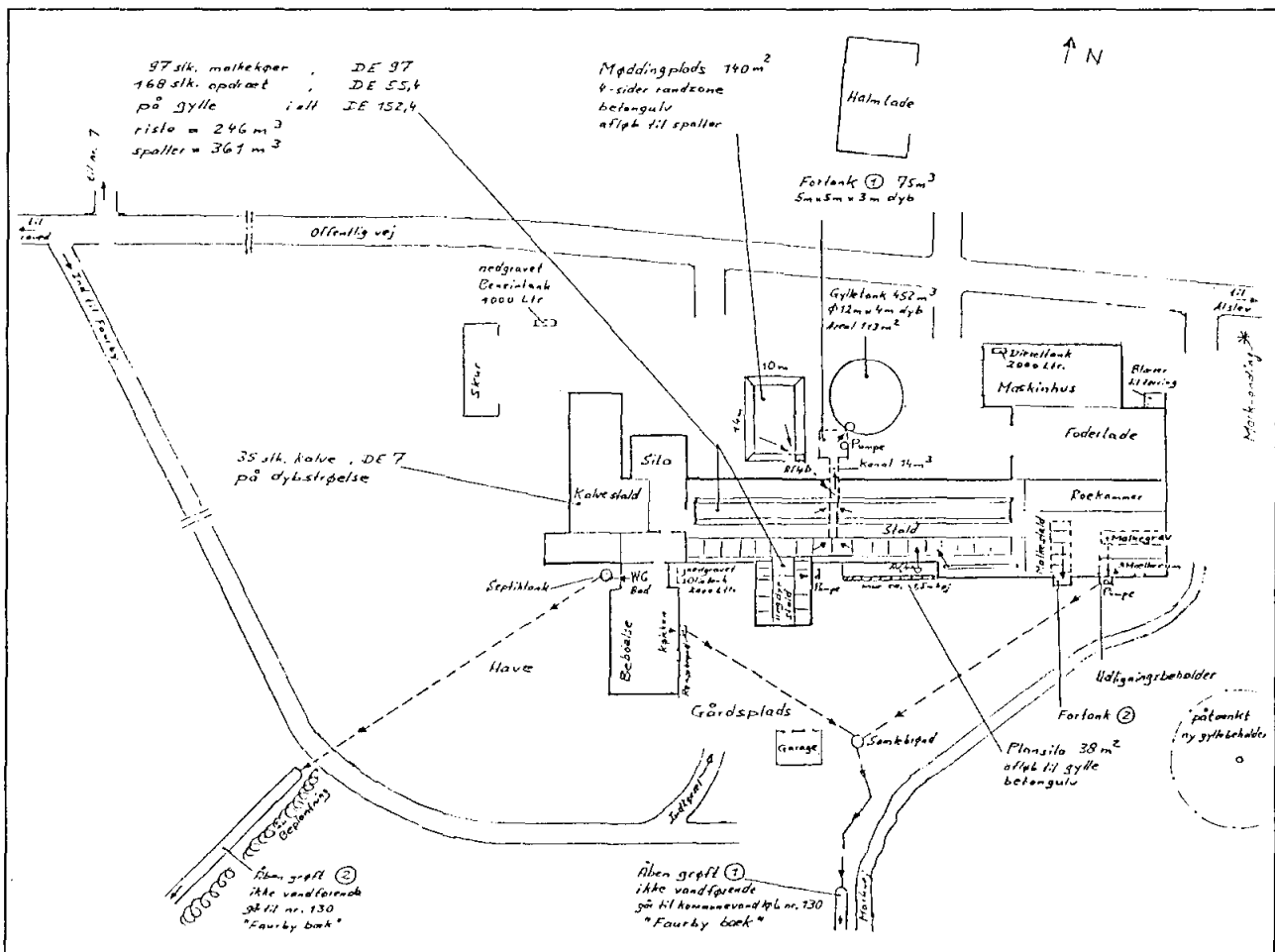
Forhåndsoplysninger Relevante forhåndsoplysninger, som kan være til gavn for et gnidningsløst samarbejde, kan f.eks. være at gennemlæse tidligere miljørapporter m.v. vedr. bl.a.:

- Besætningsstørrelse og type.
- Gødningssystemer.
- Evt. hængepartier som endnu ikke er afklaret.
- Er der givet miljøstøtte.
- Er der lavet aftaler med andre ejendomme om overførsel, modtagelse, eller opbevaring af husdyrgødning.
- Modtages der spildevand fra mejerier.
- Modtages der græssaft.
- Modtages der frugtsaft fra kartoffelmelsfabrik.
- Modtages der slam fra kommunens eget renseanlæg.
- Er der udført nybyggeri inden for de sidste par år.
- Er der udført nedslivningsanlæg o.s.v.

Alle disse oplysninger er en god ballast for planlægning og gennemførelse af miljøtilsynet, og det viser over for landmanden, at der er gjort et reelt forsøg på at sætte sig ind i forholdene omkring hans ejendom.

Alment landbrugskendskab Som noget sekundært, men ikke mindre relevant for et vellykket miljøtilsyn, er det forvaltningens opfattelse, at den tilsynsførende skal have rimeligt kendskab til, hvad der rører sig omkring landbrugsdrift generelt, som landbrugspolitik, støtteordninger o.s.v. Den almene viden fås bl.a. ved at abonnere på landbrugsfaglige tidsskrifter, samt ved deltagelse i relevante faglige kurser for landmænd, som f.eks. "anvendelse af gylle".

<i>Tidsforbrug til tilsyn</i>	<p>Disponering</p> <p>Selve miljøtilsynet strækker sig som regel over ca. 2 timer, når det er et 1. gangs tilsyn. Opfølgningstilsyn kan klares på 15-30 min. Det er vigtigt at have afsat så meget tid til tilsynet, at der er tid til at besvare spørgsmål og vejlede om andre forhold, men på den anden side skal man også være i stand til meget hurtigt at få afviklet miljøtilsynet. Mennesker er forskellige, det skal respekteres. Det er derfor vigtigt ved tilsynets start at danne sig et indtryk af, om besøget ønskes afviklet hurtigt, eller der lægges op til, at man i fred og ro skal gennemgå ejendommen.</p>
<i>Det første indtryk</i>	
<i>Totaltilsyn</i>	<p>Efter nøje overvejelser er det besluttet at føre tilsyn med alle forhold omkring den enkelte ejendom, som kan have indflydelse på miljøet. Beslutningen er bl.a. truffet for at hindre misforståelser, idet landmanden med rette kunne antage, at et ulovligt eller uhensigtsmæssigt forhold var godkendt, hvis ikke det blev kommenteret. Man har desuden fra forvaltningens side vurderet, at det var mest rimeligt over for landmanden, at udføre en samlet vurdering af miljøforholdene på ejendommen, da omkostningerne i forbindelse med til- og fraflytning af entreprenørmateriel m.v. er så bekosteligt, at det vil være en ikke uvæsentlig besparelse at udføre alt gravearbejde, transport af materialer m.v. på en gang. Af hensyn til den hidtidige miljøstøtteordning, som kun kunne tildeles hver ejendom een gang, har det hidtil været vigtigt for landmanden at få alle støt-berettigede arbejder udført samtidig.</p>
<i>Udvendig besigtigelse</i>	<p>Registrering</p> <p>Alle miljøtilsyn indledes med en besigtigelse af ejendommen sammen med landmanden, hvor ulovlige eller uhensigtsmæssige forhold bliver bemærket. Hvis forvaltningen ikke er i besiddelse af grundrids over bygninger med alle afløbsledninger indtegnet, udføres en skitse med følgende indhold:</p>
<i>Skitse</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle bygninger, både beboelse og driftsbygninger. - Afløbsledninger og brønde fra beboelse og driftsbygninger. - Møddings- og ensilagepladser/siloer incl. afløb. - Køre- og betonarealer incl. afløb. - Tagrender. - Gyllebeholder, indløbsforhold, flydelag. - Ajlebeholder, dæksel. - Andre opbevaringsbeholdere incl. afløb. - Ovenstående eller nedgravede olie- og benzintanke incl. standere. - Boringer og brønde for vandindvinding. - Opbevaring af bekæmpelsesmidler.
<i>Smittefare</i>	<p>Af hensyn til smittefare betrædes stalde ikke uden speciel tilladelse.</p>
<i>Foto</i>	<p>Der tages principielt ikke fotos på miljøtilsynet. Det er forvaltningens helt klare holdning, at de eventuelle miljømæssige forbedringer i videst muligt omfang skal udføres efter nærmere aftale med landmanden, og det vurderes, at fotografering vil forringe mulighederne for at få forbedringerne udført i samarbejde. Fotograferingen kan indikere, at kommunen ikke tør tro på en aftale og derfor vil forberede bevismateriale til evt. kommende retssag.</p>

Eksempel på grundrids over ejendom.

Beregningsarbejde

Efter den udvendige besigtigelse forestår der en del skrive- og beregningsarbejde, hvorfor den resterende del af miljøtilsynet som regel fortsætter fra ejendommens køkken. Efter en kort gennemgang af tilsynsskemaet registreres og beregnes følgende:

Besætning

- Besætningstype og -størrelse
- Tilgængeligt udspretningsareal
- Produktion af gylle, ajle og fast gødning
- Disponible opbevaringsanlæg
- Vand udefra til opbevaring

Vand udefra

Vand udefra kan f.eks. være regnvand i gyllebeholder og på møddings- og ensilagepladser eller andre betonarealer, vaskevand fra rengøring, mælke/malkerumsvand, afløb fra saftgivende ensilage, drikkevandsspild o.l.

Disponible opbevaringsanlæg

De samlede gødnings- og spildevandsmængder sammenlignes herefter med ejendommens disponible opbevaringsanlæg, og der udregnes, hvor mange måneders opbevaringskapacitet, der eksisterer for hver gødnings-type.

<i>Harmoniregel</i>	Er der ikke harmoni imellem udspretningsareal og ejendommens besætning, aftales, hvornår forholdet skal være bragt i orden, og der vejledes omkring aftaler for overførsel af husdyrgødning, modtagelse af spildevand, slam o.s.v. Er der problemer med opbevaringskapaciteten, drøftes forskellige muligheder for at reducere mængderne, herunder evt. etablering af nedsivningsanlæg for mælkerumsvand, reduktion af drikkevandsspild, bortledning af regnvand fra betonarealer og tagflader samt betingelser for opbevaring af husdyrgødning på anden ejendom. Indregnes "gamle" gyllebeholdere i opbevaringskapaciteten, henledes opmærksomheden på de kommende krav til dokumentation af tankens egnethed. Der drøftes desuden, hvilke muligheder der er for at mindske evt. miljøuhelds omfang ved udførelse af afværgeforanstaltninger som f.eks. jordvold mod vandløb, eller metalbånd om beholdere, der er støbt af fundablokke. "Gamle" beholdere, skal som regel også have etableret dykket indløb for at kunne anvendes til opbevaring af gylle.
<i>Alternative opbevaringsmuligheder</i>	
<i>Gamle beholdere</i>	
<i>Afværgeforanstaltninger</i>	
<i>Manglende kapacitet</i>	Før ikrafttrædelse af den nye husdyrgødningsbekendtgørelse blev der efter ønske ofte beregnet den manglende kapacitet, ud fra evt. fremtidig forøget eller reduceret besætning, så størrelse af fremtidig gyllebeholder eller møddingplads kunne vurderes. Men efter ikrafttrædelse af den nye bekendtgørelse udregnes manglende kapacitet ikke mere. Til gengæld lægges der stor vægt på orientering om de forskellige forhold, der kan få indflydelse på tilgængelig rumfang af evt. ny gyllebeholder. Det kan f.eks. være de store mængder spildevand udefra, herunder regnvand i selve gyllebeholderen, sikkerhedsafstand fra flydelag til overkant beholder, flydelagets tykkelse og slamlag i bunden, som tilsammen kan beslaglægge en meget stor del af gyllebeholderens volumen.
<i>Tilgængelig kapacitet i gyllebeholder</i>	
<i>Skitse</i>	Herefter gennemgås den udarbejdede skitse. Manglende oplysninger tilføjes, herunder opførelsesår, rumfang og areal for diverse opbevaringsbeholdere for husdyrgødning, olie og benzin. Hvis der er nedgravede olietanke eller benzinstandere, som skulle have været fjernet, vejledes om reglerne herfor, ligesom der for olietanke, der ikke er anmeldt, skal fremsendes attest på tanken.
<i>Olie- og benzintanke</i>	
<i>Dybstrøelse</i>	Hvis der er kalve på dybstrøelse i lader og lignende, undersøges det, om der er fast bund og afløb, og der vejledes om muligheder og krav ved dispensation fra fast bund. Driftsvejledningen fra landbrugets byggeblad for løsdriftsstalde uden fast bund til ammekøer og ungdyr m.v. indeholder oplysninger om kalve på dybstrøelse uden fast bund. Denne driftsvejledning fremsendes som vilkår sammen med dispensation.
<i>Opbevaring i markstakke</i>	På næsten alle ejendomme der producerer dybstrøelse ved kalve- eller slagtesvineproduktion, er det nødvendigt at præcisere definitionen af dybstrøelse samt krav til opbevaring i markstakke. Der henvises til landbrugets vejledninger herom.
<i>Ulovlige udledninger</i>	Nedsivning og vandforsyning Ved henstillinger om ændring af ulovlige udledninger af husspildevand eller mælkerumsvand er den mest nærliggende løsning i Løgumkloster kommune at etablere et nedsivningsanlæg. Dette skyldes de store sandjordsarealer samt det udbyggede net til fælles drikkevandsforsyning over hele kommunen. Principper for nedsivningsanlæggets biologiske funktion, anlæggets fysiske udformning og krav til fremtidig vedligeholdelse
<i>Vejledning om nedsivning</i>	

gennemgås. Der udleveres ansøgningsskema, og problematikken omkring placering af anlægget gennemgås nærmere ud fra de faktiske forhold på stedet.

Privat vandforsyning

I de fleste tilfælde er ejendommens private vandforsyning den største hindring for placering af nedsivningsanlægget. For Løgumkloster kommune har hygiejnelaboratoriet udtaget vandprøver af de private borer/-brønde, hvor der ingen analyseresultater forelå. Af de ca. 250 ejendomme i kommunen med enkelt vandforsyning, er det ca. halvdelen, der skal forbedre vandkvaliteten. Der er derfor udarbejdet retningslinier for godkendelse af anlæggenes fortsatte brug og bestemmelser om frist for, hvornår anlæggen skal være ændret således, at de overholder gældende grænseværdier. Retningslinierne har været drøftet med amt og embedslægen og er i korte træk følgende:

Retningslinier for godkendelse og brug

Coliformebakterier

Mikrobiologisk forurenede drikkevand.

Forbud mod brug før kogning

- a. Forbud mod brug før kogning, der gælder til tilfredsstillende vandkvalitet er opnået, senest 1/2 år efter forbudet.
- b. Kortfattet teknisk beskrivelse af boringen/brønden, med forslag til afværgeforanstaltninger mod forureningskilder.
- c. Efter udbedring af anlægget skal ejeren foranstalte udtaget ny vandprøve.

Nitrat

Overholdelse af grænseværdier for nitrat.

Spædbørn

- a. Ved nitratindhold under 25 mg/l - ingen bemærkninger.
- b. Ved nitratindhold mellem 25 og 50 mg/l meddeles at vandet af sundhedsmæssige grunde ikke bør anvendes til spædbørn.
- c. Ved nitratindhold mellem 50 og 100 mg/l meddeles, at der anbefales anden vandforsyning, og at der ved større ændringer i anlægget skal ske nedbringelse af nitratindhold til under 50 mg/l.

Vandet må af sundhedsmæssige årsager ikke anvendes til spædbørn.

Senest 3 år efter skal ejer foranstalte ny analyse af nitratindhold.

Dispensationsmuligheder

- d. Ved nitratindhold over 100 mg/l meddeles, at grænsen for dispensationsmulighed er overskredet, samt at vandet af sundhedsmæssige årsager ikke må anvendes til spædbørn.

Inden 2 år skal nitratindhold bringes under 50 mg/l og dokumenteres ved analyse.

Ved ejerskifte eller udlejning skal vandforsyning bringes i orden.

<i>Beslutningsgrundlag for nedsivning</i>	På miljøtilsynet anbefales det at vurdere om det, ud fra analyseresultaterne fra 1991, vil være en bedre løsning at tilslutte sig fælles vandforsyning, og sløjfe egen vandforsyning, frem for at skulle føre evt. nyt nedsivningsanlæg 300 m bort fra boringen.
<i>Ansøgning om nedsivning</i>	Den grundige og tidskrævende vejledning i forbindelse med miljøtilsynet, som kommunen er i stand til at give på grund af aftalen med Sønderjyllands amt om dispensationsansøgninger, bevirker, at der som regel kun bliver fremsendt ansøgninger, hvor det er muligt at give tilladelse.
<i>Tilsynsrapport</i>	Tilsynets afslutning Tilsynet afsluttes med udfyldelse af en tilsynsrapport. De anvendte rapportblanketter er vist bagest i afsnittet.
<i>Tidsfrister</i>	De forskellige bemærkninger, som er afgivet i løbet af miljøtilsynet, drøftes, og der aftales en tidsfrist for afvikling af ulovlige eller uhensigtsmæssige forhold, som tager rimeligt hensyn til ejendommens drift, hvor det er miljømæssigt forsvarligt. Evt. aftales der at lave midlertidige foranstaltninger, f.eks. placering af halmballer omkring møddingpladsen for at forhindre udsivning, indtil møddingpladsen kan tømmes så meget, at randzone eller mur kan udføres.
<i>Midlertidige foranstaltninger</i>	
<i>Miljøstøtte</i>	I slutningen af miljøtilsynet berøres emner som miljøstøtteordninger og bortskaffelse af affald. Der oplyses om bortskaffelsesmuligheder for olie- og kemikalieaffald, og anmeldelsesskema udleveres. Som en service over for landmanden kan tom emballage fra sprøjtemidler afleveres til kommunens "Rottemand" i forbindelse med kommunens 2 årlige rottekampagner. Dette forudsætter dog en forudgående frasortering af emballage, som efter afskylning kan bortskaffes med dagrenovationen. Hvis afskylningsvæsken ikke anvendes til udsprøjtning, skal den bortskaffes igennem kommunens etablerede indsamlingsordninger, sammen med andre former for olie- og kemikalieaffald.
<i>Olie- og kemikalieaffald</i>	
<i>Tom emballage</i>	
<i>Døde kadavere</i>	Afhængig af den konkrete situation kan snakken desuden komme ind på bortskaffelse af døde kadavere, afdækningsplastik, anvendelse af bygningsaffald, halmafbrænding, regler for udsprøjtning af husdyrgødning, afdækning af gyllebeholdere o.l.
<i>Halmafbrænding</i>	
<i>Ansøgningsprocedure støtteordninger</i>	Er der planer om etablering af nedsivningsanlæg, ny gyllebeholder, udvidelse af møddingplads o.s.v. oplyses om de forskellige muligheder for støtte, og ansøgningsprocedure gennemgås med henvisning til kommunens byggesagsbehandler og landbrugskonsulent.
<i>Staldtips om arbejdsmiljø</i>	Slutteligt orienteres om arbejdstilsynets folder "Staldtips", vedr. sikkerhed i landbruget. Folderen udleveres med anbefaling om at rekvirere relevant informationsmateriale.
<i>AT-anvisning om gylleanlæg</i>	Forefindes der spaltegulve og gyllebeholdere på ejendommen, fremvises AT-anvisningen om gylleanlæg, som beskriver både sikkerhedsforanstaltninger, afskærmning, advarselsskilte og førstehjælpsoplysninger. Specielt denne anvisning er der stor tilfredshed med at blive gjort bekendt med.

Service over for landmanden og andre myndigheder

Følgebrev til miljørapport

En af de nærmeste dage efter miljøtilsynet renskrives tilsynsrapport og skitse, hvorefter begge dele fremsendes til landmanden, ledsaget af bilag samt følgebrev med evt. yderligere vejledning.

Bilag

Eksempler på bilag:

Nedsivning

* Oversigtskort 1:25.000, med formodet grundvandsstrøm indtegnet. (medsendes, når der på miljøtilsynet er udleveret skema til ansøgning om tilladelse til etablering af nedsivningsanlæg).

Anmeldelse byggeri

* Anmeldesskema til landbrugsbyggeri. (medsendes, når det er planlagt at opføre ny gyllebeholder eller udvide/ændre møddingplads m.v.).

Landzonetilladelse

* Skema til ansøgning om landzonetilladelse. (medsendes, når gyllebeholderen ikke ønskes opført i tilknytning til bestående bygninger).

Byggetilladelse

* Skema til ansøgning om byggetilladelse. (medsendes, når der på miljøtilsynet er konstateret opførelse af udestue, garage eller lign. uden tilladelse).

Markboringer

* Skema til ansøgning om etablering/fornyelse af markboring, eller

Byggeblade

* Diverse byggeblade, driftsvejledninger o.s.v.

Naturbeskyttelseslov

Den nye naturbeskyttelseslov har medført en del spørgsmål i forbindelse med miljøtilsynet og bevirket mere tidskrævende sagsbehandling. Opmærksomheden er tydeligt skærpet omkring fortidsminder, diger, vandhuller, overdrev o.s.v. Der spørges om regler for adgang til private skove og veje, hvor jorden må bearbejdes, hvor der må gødskes o.s.v.

Kontaktled til andre myndigheder

Generelt kan siges, at den kommunale miljømedarbejder i mange tilfælde opfattes som "hele teknisk forvaltnings udsendte medarbejder". Kommunens faste åbningstider kan ofte være et problem at indrette sig efter for landmanden, som derfor benytter lejligheden, når miljømedarbejderen er på besøg, til at få forskellige spørgsmål afklaret. Miljømedarbejderen bruges desuden som kontaktled til andre myndigheder som f.eks. amt, arbejdstilsyn eller andre organisationer.

Besigtigelse af udførte foranstaltninger

Når de miljømæssige forbedringer på ejendommen er udført og meldt klar, synes arbejdet på et nærmere aftalt tidspunkt. Det er forvaltningens vurdering, at det er meget vigtigt at "tage sig tid" til at besøge ejendommen, når de miljømæssige forhold er bragt i orden. Ikke kun for at konstatere at de anmeldte arbejder er udført håndværksmæssigt korrekt, men i lige så høj grad for at påskønne landmandens indsats for et bedre miljø. Efter besigtigelsen fremsendes en skrivelse, der viser, at miljøforholdene på ejendommen nu er i orden. Dette som erstatning for den tidligere fremsendte miljørapport, hvor de ulovlige eller uhensigtsmæssige forhold på ejendommen er anført.

Afslutningskrivelse

2.2.3 Opfølgning af tilsyn

<i>MIS-system</i>	Når 1. tilsynsrunde med "totaltilsyn" er afsluttet, er kommunen i besiddelse af en stor mængde konkrete grunddata om den enkelte ejendom. Dataerne opbevares på Kommunedatas miljøsystem MIS og bliver løbende revideret, efterhånden som der udføres miljømæssige forbedringer. Den udarbejdede skitse over alle relevante miljøforhold er blevet et naturligt bilag ved sagsbehandling omkring den enkelte ejendom.
<i>Næste tilsynsrunde</i>	Forvaltningen vurderer, at den gennemførte, tidskrævende tilsynsrunde med vejledning og "totaltilsyn" vil bevirke, at der i de nærmeste år ikke er behov for så tidskrævende miljøtilsyn på landbrugsejendomme, idet den indsamlede, reviderede datamængde vil kunne indgå som forhåndsoplysninger på kommende miljøtilsyn. På det næste miljøtilsyn vil der i stor udstrækning være tale om revision af kendte data. Kun få nye områder skal besigtiges.
<i>Ressourceforbrug fremover</i>	Efter 1. tilsynsrunde er der derfor ikke planlagt nye systematiske tilsynsrunder på landbrugsejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, men der vil ske et kontinuerligt miljøtilsyn på 100-150 landbrugsejendomme pr. år, jvf. kommunens målsætning om besøg hvert 3. år på alle tilsynsobjekter i kommunen. I de nærmeste år fremover vil gennemførelse af kommunens spildevandsplan for det åbne land kræve ekstra ressourcer til tilsyn/-vejledning, ligesom ikrafttrædelsen af krav til opbevaringskapacitet vil kræve ekstra tilsynsaktivitet.
<i>Tilsyn fremover</i>	Det er kommunens vurdering, at miljøtilsyn fremover vil blive tilrettelagt ud fra emner eller temaer, f.eks. som følge af nye lovtiltag eller kommunens egne ønsker om eller behov for mere tilbundsående oplysninger omkring afgrænsede områder.
<i>Status</i>	<i>Tilsyn efter ny husdyrgødningsbekendtgørelse</i> Løgumkloster kommune er endnu ikke i besiddelse af "totale" miljøoplysninger omkring samtlige landbrugsejendomme i kommunen, og der er derfor også behov for at udføre 1. gangsbesøg som "totaltilsyn" efter ikrafttrædelse af den nye husdyrgødningsbekendtgørelse.
<i>Fremtidig struktur af tilsyn</i>	Miljøtilsynet vil derfor i store træk have samme struktur som hidtil. Både den indledende gennemgang af ejendommen vil kunne udføres som hidtil og også den efterfølgende registrering og beregning af f.eks. besættningens størrelse, udspretningsareal, gødningsproduktion pr. måned og øvrige spildevandsmængder, der føres til opbevaring, dog med "nye" enhedsværdier ved beregning af gødningsproduktionen.
<i>Tilstrækkelig opbevaringskapacitet</i>	Det nye i miljøtilsynet fremover vil bl.a. være, at kommunen ikke mere skal og næppe heller kan udregne manglende opbevaringskapacitet, idet kravene er ændret fra at være et krav om 9 måneders kapacitet til at være et krav om at have "tilstrækkelig opbevaringskapacitet" til at opfylde reglerne om udbringning af husdyrgødning samt krav om udnyttelse af næringsstofferne i gødningen. Beregning af tilstrækkelig kapacitet kan kun udføres korrekt af en landbrugsfaglig konsulent, idet beregningerne kræver faglig viden og indblik i ejendommens gødnings- og sædskifteplan samt i ejendommens generelle drift.

<i>Kontrol af opbevaringskapacitet</i>	Efter den nye husdyrgødningsbekendtgørelse skal alle landmænd indsende "erklæring om tilstrækkelig kapacitet" inden den 31. december 1994. Før denne dato skal erklæringen kun fremsendes til kommunen i forbindelse med ansøgning om miljøstøtte eller udvidelse eller nyetablering af besætning. Efter den 31. december 1994 skal kommunen kontrollere, om oplyst opbevaringskapacitet forefindes på ejendommen.
<i>Overgangsperiode</i>	Perioden indtil 31. december 1994 er en overgangsperiode. Hvor der ikke foreligger en erklæring om tilstrækkelig kapacitet i denne periode kan miljøtilsynets eventuelle udregning af "antal måneders opbevaringskapacitet" kun bruges som en vejledende oplysning, der kan indikere, om det er sandsynligt, at de nye udbringningsregler samt udnyttelsesprocenter for næringsstoffer i husdyrgødningen kan overholdes.
<i>For lille kapacitet</i>	Der har været flere forespørgsler fra landmænd, der allerede nu er nødsaget til at investere i nye opbevaringsanlæg for at kunne opfylde den gældende lovgivning omkring udbringning og udnyttelse af husdyrgødningen, men som ikke er i stand til at finansiere investeringen. Da der ikke er nogen dispensationsmuligheder fra udbringnings- og udnyttelsesreglerne, har forvaltningen henvist til landbrugskonsulent for bistand i forbindelse med ansøgning om lån med statsgaranti.
<i>Finansieringsproblemer</i>	
<i>Lån med statsgaranti</i>	
<i>Betingelser for garanti</i>	Lån med statsgaranti kan principielt opnås af alle, som opnår miljøstøtte til den pågældende investering. En betingelse for garanti er dog, at ansøgeren ikke kan finansiere investeringen på anden måde, samt at ansøgeren har rimelig mulighed for at opfylde sine økonomiske forpligtelser efter investeringen.
<i>Lokalisering</i>	De nye regler om lokalisering af erhvervsmæssigt dyrehold samt de nye skærpede regler for miljøstøtte til svinebesætninger vil kræve skærpet opmærksomhed og vejledning i forbindelse med miljøtilsynet, men også et udbygget samarbejde mellem kommunens miljømedarbejder og byggesagsbehandler.
<i>Udbringning og udnyttelse af husdyrgødningen</i>	De opstrammede regler for udbringning og udnyttelse af husdyrgødningen, usikkerhed omkring braklægningsordningen, samt indførelse af 2 m bræmmer har taget en del tid på miljøtilsyn i 1993. Udspretningsperioden og tilgængelige udspretningsarealer for flydende husdyrgødning er reduceret væsentligt, og der er indført vilkår og begrænsninger for fast gødning. Dette har en del steder givet problemer med harmonien mellem udspretningsareal og besætningsstørrelse, som har resulteret i opsigelse af aftaler om overførsel af husdyrgødning eller resulteret i fordeling af husdyrgødningen på flere ejendomme, herunder også agerbrug, som hidtil ikke har benyttet husdyrgødning.
<i>Overførsel af husdyrgødning</i>	
<i>Harmoniregel</i>	Harmonikravet og gødningsproduktionen vil derfor i fremtiden kræve mere tid, både i form af vejledning, men også ved kontrol af aftaler om overførsel og opbevaring af gødning. Der er stigende tegn på, at alle ubenyttede ajlebeholdere, gl. gyllebeholdere uden dykket indløb og lignende nu tages i brug eller udlejes for at opnå tilstrækkelig opbevaringskapacitet til at opfylde de skærpede krav til gødningen.
<i>Gamle beholdere</i>	
<i>Nedlagte landbrug</i>	Det forudses derfor, at der fremover skal udføres flere miljøtilsyn på nedlagte landbrugsejendomme for at kontrollere gamle beholderes

egnethed til opbevaring af husdyrgødning, tilstedeværelse af overskydende udprøjtningsareal o.s.v.

2.3 Tilsynspraksis i Silkeborg kommune

2.3.1 Tilrettelæggelse af tilsyn

Præsentation af kommunen

Silkeborg kommune er beliggende i det såkaldte "Søhøjland" omkring søerne i den centrale del af Gudenåsystemet. Kommunen har et areal på 255 km² og et indbyggerantal på 50.000.

Ca. 80 % af arealet ligger indenfor Gudenåens topografiske opland, de resterende 20 % er beliggende indenfor Karup Å's topografiske opland.

Vandløb

Vandløbene i Silkeborg kommune er karakteriserede ved, at der er mange små vandløb med et relativt stort fald.

Jordtyper

Jordtyperne er meget varierende fra stiv lerjord til gamle flyvesandsområder. Kommunen betragtes overordnet som mest velegnet til grovfoder- og kvægproduktion. Store dele af den dårligste jord er i dag skovområder.

Dyrehold typer

Der er registreret ialt 912 landbrug, 491 med erhvervsmæssigt dyrehold og 421 plantebrug.

Silkeborg kommune's beliggenhed i "Søhøjlandet" har tiltrukket et meget stort antal "hobbybrug", der ofte drives med et mindre dyrehold med kødkvæg, heste, får eller slagtesvin. Der er ca. 250 husdyrbrug med 3-15 dyreenheder i denne kategori.

Målsætning

De resterende ca. 240 husdyrbrug er overvejede mindre brug på 15-50 dyreenheder. Der er kun registreret 11 brug med over 100 dyreenheder.

Silkeborg kommune påbegyndte i 1987 et tilsyn med samtlige landbrugs-ejendomme. Der blev fastlagt en række målsætninger for tilsynet:

- Samtlige ejendomme skulle besøges, både husdyrbrug og plantebrug.
- Tilsynet skulle være et totalt tilsyn, hvor alle ejendommens miljøforhold blev gennemgået.
- I forbindelse med landbrugstilsynet skulle udløb af dræn i vandløbene registreres. Tilstanden i vandløbene ved drænudløbene skulle vurderes 1-2 gange årligt.

Planlægning

Opstart

Den lokale landboforenings bestyrelse og konsulenter blev inddraget i forberedelserne til tilsynsrunden. Der blev afholdt møder, hvor tilsynet blev drøftet. De ejendomme, hvor ejeren var medlem af bestyrelsen i

Landboforeningen, fik et prøvetilsyn, hvor tilsynsformen blev "pudset af". I den lokale avis blev tilsynet annonceret. Samtlige ejendomme fik tilsendt et spørgeskema, vedlagt en svarkuvert, hvor ejeren blev bedt om at lave en skitse af ejendommen.

Møddingsplads, ajlebeholder, gylletank, ensilage oplag, drikkevandsforsyning, septiktank, rør og dræn kunne på skitsen angives med standard-symboler. Der blev desuden bedt om at oplyse et eventuelt dyreholds art og størrelse. Der var en god besvarelse af disse spørgeskemaer, ca. 85 % blev returneret.

Dræntilsyn

Samtlige åbne vandløb og brønde i større drænsystemer blev gennemgået. Alle drænudløb blev registreret og indtegnet på luftfoto. Hvis der nedstrøms drænudløb eller i drænbrønde blev konstateret lammehaler, mørkt farvet vand med lugt af ajle/gylle/ensilagesaft, aflejringer af slam og halmstrå eller kraftige skumdannelser blev forureningen sporet opstrøms til kilden. En forurening udløste umiddelbart et landbrugstilsyn, der ikke blev anmeldt på forhånd. En mulig udledning fra møddingsplads m.v. blev kontrolleret ved anvendelse af sporstof. Sporstoffet (Uranin gulgrøn fluorescerende) blev i samarbejde med landmanden hældt ud ved det formodede afløbs-/nedsivningssted til drænet. Den nedstrøms beliggende drænbrønd eller udløbet i vandløbet blev herefter besøgt sammen med landmanden. Denne synliggørelse af forureningen medførte, at landmanden ofte var villig til omgående at efterkomme et påbud.

Prioritering

Ovenstående registrering blev anvendt ved planlægning af landbrugstilsynet. Ejendomme beliggende opstrøms for forureninger, hvor kilden ikke var påvist, samt ejendomme beliggende opstrøms for mindre eller gamle forureninger blev besøgt først. Ved planlægning af tilsynet blev spørgeskemaet anvendt, således at ejendomme, der havde dyrehold større end 15 dyreenheder, blev besøgt først. Kommunens byggesager blev gennemgået, oversigtstegninger over bygninger m.v. blev kopieret og medbragt ved tilsynet.

Totaltilsyn

Opstart

Da tilsynet på den enkelte ejendom var et totaltilsyn og derfor af længere varighed, blev der på forhånd aftalt et mødetidspunkt med ejeren. Ved telefonsamtalen blev landmanden bedt om at have relevante oplysninger klar til mødet; dyreholdets størrelse, gyllekanalernes volumen, ha jord i omdrift, ha lejet jord, drænkort m.v.

Kontrolpunkter

2.3.2 Gennemførelse af tilsyn

Tilsynet begyndte med besigtigelse af ejendommen med følgende kontrolpunkter: møddingsplads, ajlebeholder, gylletank, ensilageplads/ silo, vandforsyning, spildevandsanlæg herunder mælkerumsspildevand, olietanke, opbevaring af sprøjtemidler og "andet". Eventuelle mangler blev fotograferet. På oversigtstegningen over bygningerne eller på skitsen over ejendommen fra spørgeskemaundersøgelsen blev ovennævnte kontrolpunkter indtegnet. Desuden blev forløb af rør og dræn omkring bygningerne registreret.

I forbindelse med tilsyn af gylletanke og ajlebeholdere blev der informeret om, at der bør være to elkontakter til aktivering af pumper. Én kontakt kan startes af børn, ved uheld m.v. Der har flere steder været uheld, hvor store mængder gylle eller ajle er nået frem til vandløb. Elkontakterne bør placeres, så der er minimum 2 m mellem kontakterne.

Herefter blev antallet af dyreenheder, opbevaringskapacitet, opbevaringsbehov og udspretningsareal beregnet i samarbejde med landmanden. Eventuelle krav om forbedringer blev meddelt mundtligt, og fristen for opfyldelse af indskærpelse blev aftalt.

Indskærpelse

Efter tilsynet blev der hurtigst muligt udsendt skriftlig indskærpelse. Oplysningerne fra tilsynet blev registreret i MIS og byggesagen.

Hele tilsynet blev udført med den indfaldsvinkel, at besøget skulle foregå mere som samarbejde og rådgivning end som en kontrol.

Gode råd

Erfaringer med landbrugstilsyn

Efter nogle tusinde landbrugstilsyn opnår man en vis erfaring i, hvad der er positiv væremåde ved tilsynet.

- Når man ringer til eller besøger landmænd, bør man undgå at forstyrre i "høsttid og såtid". Den optimale tid til tilsyn er vinterhalvåret, hvor landmanden har bedst tid, og hvor eventuelle mindre gode forhold ved møddingsplads, gylletank m.v. er tydeligst.

Aftalt tilsyn

- Tilsyn, der er aftalt på forhånd, fungerer bedst. Landmanden har afsat tiden og har eventuelt haft tid til at tømme en overfyldt møddingsplads, forbedre flydelag m.v. Kommunen kan dermed spare en papirgang. I forbindelse med en konstateret forurening i vandløb, ulovlig udbringning af husdyrgødning eller lignende vil det dog være hensigtsmæssigt at foretage uanmeldt tilsyn.

- Afsæt rimelig tid til tilsynet, så der er mulighed for at svare på spørgsmål.

- Man bør under hele tilsynet have et roligt og imødekommende væsen.

- Mød ikke op i "pænt tøj" men gerne "gummistøvler og kedeldragt".

Tidsfrister

- Ved udstedelse af krav og tidsfrister bør landmanden have indflydelse på tidsfristen. Der kan af praktiske årsager være behov for en forlænget frist, f.eks. er montering af et dykket indløb i en gylletank bedst at udføre, når tanken er tom.

Oplysning

- Har kommunen udarbejdet oplysningsmateriale, vil det have den bedste effekt, hvis det afleveres fra "hånd til hånd". Udsendes der oplysningsmateriale, bør det ske i vinterhalvåret. Der vil i denne periode være en større procentdel, der læser materialet. Landmænd modtager meget store mængder reklamer. En folder, der udsendes i "såtid eller høsttid", drukner derfor i mængden.

Foldere

- Medbring ved tilsynet et godt udvalg af forskellige oplysningsfoldere, f.eks. om husdyrbekendtgørelsen fra Landbrugets Rådgivningscenter i

Skejby, Landbrugets byggeblade, forbedring af enkelt vandforsyning, vedligeholdelse af vandløb, etablering af vandhuller, støtte til vildt-plantninger og læhælder, affald, støtte til boligforbedringer m.m. Folderene udleveres ved tilsynet, hvis der er konkrete spørgsmål, eller hvis man under tilsynet bliver opmærksom på særlige forhold. Man bør desuden have en liste over relevante kontaktpersoner, der sagsbehandler f.eks vandindvindingstilladelser, byggelovgivning, naturbeskyttelsesloven, planloven, hegnsynssager, vejsager, råstofindvinding m.m. Der kan henvises til disse kontaktpersoner, men egentlig rådgivning bør undgås.

Konsulenter

- Opret en god kontakt med den lokale landboforenings konsulenter. Miljøogsagsbehandleren og konsulenten rådgiver ofte om de samme forhold. Find derfor "fælles fodslav". Det vil lette arbejdet for begge og komme landmanden til gode. Ved tilsynet vil der kunne henvises til en bestemt konsulent.

Silkeborg Kommune
Teknisk Forvaltning

Informationsbrev

Der er de senere år foretaget en del lovændringer vedr. landbrugsforhold. Teknisk forvaltning vil gerne med denne folder gøre opmærksom på en række af disse forhold.

Silkeborg Kommune
Rådhuset · Søvej 1 · DK-8600 Silkeborg

Nye regler som du skal være opmærksom på!

I det sidste år er der foretaget en del lovændringer for landbrugsforhold, som du skal være opmærksom på. I denne folder kan du læse mere om de nye regler. Ønsker du yderligere oplysninger, er du velkommen til at kontakte Teknisk forvaltning, Åge Ebbesen tlf. 86 82 20 00, lokal 3117. Silkeborg kommune vil desuden anbefale, at du kontakter en landbrugskonsulent for at få rådgivning om de mange nye og komplicerede regler, der omhandler landbrugsforhold.

Januar 1993

Eksempler på forskellige informationsfoldere

Resultat af 1. tilsynsrunde

I 1989 havde alle ejendomme både husdyrbrug og plantebrug haft et totaltilsyn. Denne første tilsynsrunde gav en del erfaringer udover de ovennævnte.

På de større husdyrbrug var der behov for at indskærpe kravene på de fleste af brugene. Typisk var der tale om dårlig afgrænsning og manglende tagrender ved møddingspladser og ensilagepladser, gylletanke uden dykket indløb og flydelag eller for lille udspretningsareal. Næsten alle større husdyrbrug er medlem af en lokal landboforening. Rådgivningen fra landbrugskonsulenterne og informationen fra kommunen betød, at der var stor villighed til at efterkomme indskærpelser.

Det var kun i et enkelt tilfælde nødvendigt at politianmelde en landmand med anmodning om tvangsbøder.

Hobbybrug

På de mindre husdyrbrug var der som tidligere nævnt et stort antal "hobbybrug". Kun meget få af disse er medlem af en landboforening. Ejeren af disse ejendomme havde derfor ofte kun en meget begrænset viden om husdyrbekendtgørelsen og andre relevante regler. På ca. halvdelen af de mindre husdyrbrug var forholdene gode, og det var ikke nødvendigt at indskærpe reglerne.

På den resterende halvdel var der ofte problemer med, at den faste gødning blev kørt i markstak eller blev opbevaret på en møddingsplads med mangler. En del efterkom indskærpelser vedrørende møddingspladsforholdene ved at indrette stalden til dybstrøelse og derefter kompostere i markstak.

Kompostering

Erfaringerne med disse markstakke har overvejende været gode. Ældre landmænd, der er ved at afvikle dyreholdet, har ofte en god drift af disse stakke. I ca. 5% af tilfældene er der dog konstateret problemer med tørstofprocenten, der har været mindre end 30% og med mangelfuld eller ingen afdækning. Det har vist sig, at et lag halm på 40-50 cm giver en god beskyttelse mod regnvand, og der sker derfor ingen eller meget ringe saftafgivelse. Overdækningen foretages mest effektivt ved at anvende "et stempelslag" halm, der lægges som tagsten.

Tørstofprocenten kan kontrolleres ved med en greb at udtage en prøve fra stakken. En håndfuld af komposten knuges hårdt i hånden. Hvis der akkurat kommer nogle dråber frem mellem fingrene, har komposten den rette fugtighed.

Komposteringsprocessen kan kontrolleres ved at stikke en stok ind i centrum af stakken. Hvis stokken lugter af "jord" er processen effektiv. Hvis den lugter af fast gødning, skal komposten vendes og beluftes.

I de tilfælde, hvor der er konstateret problemer, er der udstedt påbud om overholdelse af komposteringsreglerne. Ved fornyet overtrædelse af reglerne er der givet påbud om etablering af møddingsplads.

Vilkår til kompostering

Vilkår

Silkeborg kommune stiller følgende vilkår til kompostering af fast gødning:

- Den faste gødning skal udbringes fra dybstrøelsesstald, tørstofindholdet skal være større end 30%.
- Stakken skal være overdækket med et lag tørt ubrugt halm i et 40-50 cm tykt lag, under stakken lægges et tilsvarende lag halm. Stakken skal overdækkes dagligt.
- Stakken skal beskyttes mod tagvand og overfladevand.
- Hvis stakken lægges uden for fast bund, skal der gå 5 år, inden den igen placeres samme sted.

- Kompoststakke skal overholde Husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav i paragraf 6.

Til alle husdyrbrug, der komposterer, er der udleveret folderen "Kompostering af staldgødning" fra Landbrugets informationskontor.

Olie/benzintanke

Olietanke

På både husdyrbrugene og plantebrugene er der konstateret ikke-registrerede nedgravede olietanke. Der blev ialt fundet ca. 100 tanke, der ikke var registrerede i BBR. Hovedparten af disse tanke var anvendt til diesel og blå benzin, og mange var fra før 1970.

Ved tilsynet blev ejeren bedt om at vise placeringen af alle tanke. Der blev fundet en del påfyldningsstuder, som ejeren ikke var bekendt med, typisk ved hjørnet af maskinhus eller lade.

Opgravning

I de tilfælde, hvor der var vandforsyning på ejendommen eller ved nærliggende naboer, blev ejeren opfordret til at grave tanken op fremfor at fylde den med sand og afmontere påfyldningsstudsen. Det er Silkeborg kommunes erfaring, at det er meget vanskeligt at tømme en tank 100 %. Der er derfor mulighed for udsivning.

Ud over de nedgravede tanke blev der fundet ca. 50 tidligere nedgravede tanke, der nu blev anvendt som overjordiske tanke. Tankens alder, rumfang, nr. m.m. blev aflæst. Til denne opgave er en børste og en klud velegnet. Kommunens byggesagsafdeling har løbende registreret og lovliggjort de ca. 150 tanke.

Olie/kemikalieaffald

Olie-kemikalieaffald

På samtlige ejendomme blev opbevaring af olie-kemikalieaffald synet.

Spildeolie anvendes ofte til smøring af udmugningsanlæg, markredskaber m.v. Kun godkendte smøremidler bør anvendes til dette formål. Der blev derfor informeret om indsamlingsordninger for spildeolie. Rester af sprøjtemidler opbevares ofte i maskinhus. Medicinrester opbevares typisk i mælkerummet. I så fald henstilles det mundtligt, at sprøjtemidler og medicinrester af alle fareklasser opbevares aflåst. Ved at henvise til faren for børn og hunde er der som regel god forståelse for dette.

En brugt kumrefryser er meget velegnet til opbevaring af sprøjte/medicinrester. Det holdes frostfrit, og en hængelås er let at montere. Der informeres om aflevering af sprøjtemiddel og medicinrester.

Akkumulatorer

På mange ejendomme blev det konstateret, at brugte akkumulatorer var henstillet direkte på jorden med fare for spild af blyholdige syrerester. I disse tilfælde blev der givet en henstilling og udleveret en folder om aflevering af olie-kemikalieaffald.

Spildevandsanlæg

Spildevandsanlæg

Septictanke/trixtanke og mælkerum blev ikke synet. Anlæggenes placering samt tilløbs- og afløbsforhold blev registreret. Der blev givet information om de planer, Silkeborg kommune har omkring tømningens ordning og krav til anlæggene. Tømningens ordningen påbegyndes i 1994.

Ejeren har derefter 3 år til at etablere en tokammertank og et nedsivningsanlæg eller et afløb til dræn via sand-grusfilter. Ordningen er iøvrigt i overensstemmelse med amtets regionplan.

Vandforsyning

Vandforsyning

Ved landbrugstilsynet blev analyseresultatet fra den seneste drikkevandsanalyse medbragt. Prøven var udtaget og analyseret af den lokale levnedsmiddelkontrol. På de ejendomme, hvor der var problemer med nitrat eller de bakteriologiske forhold, blev vandforsyningen synet.

Der fandtes typisk problemer med indsivning af overfladevand. I enkelte tilfælde var problemet dyrehold i umiddelbar nærhed af vandforsyningen eller udsivning af husspildevand fra utætte ledninger eller septictanke.

Der blev udleveret oplysningsmateriale og givet rådgivning. For brønde med frit grundvand blev det anbefalet at hæve brøndens overkant minimum 30 cm over terræn, samt at forsyne brønden med vandtæt dæksel, udluftningsrør og insektnet. Inden for en afstand af 2 meter fra brønden anbefales det at støbe et tæt betonlåg med fald væk fra brønden samt at udbedre utætheder i brøndsiden.

I brønde med høringer blev det tilsvarende anbefalet at hæve brøndens overkant minimum 30 cm, samt at forsyne brønden med vandtæt dæksel og udluftning. Inden for en afstand af 2 meter fra brønden anbefales det at støbe et tæt betonlåg med fald væk fra brønden. Desuden anbefales det eventuelt at forlænge forerøret og fylde det op med sand til 30 cm under rørets overkant. Derefter monteres en forerørsforsegling på forerøret, og der støbes 20 cm beton oven på sandopfyldningen. Brønden har nu en vandtæt bund, og forerøret er hævet over betonbunden. Forlængelse af forerør og andre ændringer i brønden bør udføres af en fagmand.

Der blev oplyst om muligheden for at blive tilsluttet den kommunale vandforsyning, om priser m.v.

Levnedsmiddelkontrollen udtog efter nogle måneder en ny drikkevandsanalyse.

Gl. brønde

På enkelte ejendomme blev der konstateret gamle brønde, der ikke var i brug. I disse tilfælde blev der stillet krav om tildækning for at undgå nedsivning af overfladevand til grundvandet.

Anden erhvervsmæssig brug af ejendommen f.eks. maskinstation, møbelindustri, lager for virksomhed m.v. blev registreret og eventuelt behandlet sagsmæssigt.

Vandløb

Tilsynet blev desuden brugt til at informere om kommunens planer med vandløbene. De landmænd, der var lodsejere ved et vandløb, fik oplysninger om omklassificering, regulativer, afhegning og drikkevandssteder, dyrkningsfri bræmmer m.v.

Slam

Slam til jordbrugere

Ud over vandløb blev der informeret om muligheden for at modtage slam fra kommunes rensningsanlæg. Det er meget hensigtsmæssigt, at den person, der udfører landbrugstilsyn, også varetager afsætning af slam fra

rensningsanlæg til landbrugsjord. Gennem landbrugstilsynet opnås der et godt kendskab til de ejendomme, der er velegnede. Der kan gives en information, der tager udgangspunkt i ejendommens øvrige forhold, f.eks. ledig udspretningsareal efter at husdyrgødningen er spredt, afstand til vandforsyning, arealer beliggende i nabokommuner m.m.

Kommunen er, jvf. bekendtgørelse om anvendelse af slam m.v., forpligtet til at lave aftaler om levering af slam direkte med jordbrugeren. Kommunen er desuden forpligtet til at føre tilsyn med, at slammet transporteres, opbevares og anvendes efter bekendtgørelsens bestemmelser.

I Silkeborg kommune anvendes "kontrakt om levering af kommunalt spildevandsslam". Der er årligt behov for 330 ha landbrugsjord, til udbringning af slam fra kommunens rensningsanlæg.

Tilsyn med opbevaring og anvendelse udføres som stikprøvekontrol. I forbindelse med anvendelsen bør man være opmærksom på, at slammet ikke anvendes på braklagte arealer.

Markforsøg

I Silkeborg kommune er der i samarbejde med den lokale landboforening, udført en række markforsøg med slam. Forsøgene er udført for at undersøge plantetilgængeligheden af kvælstof og fosfor i slam fra Søholt rensningsanlæg. Det er planlagt, at forsøgene skal fortsætte. En laboratoriemåling af slammets indhold af kvælstof og fosfor viser kun det "kemiske indhold". Markforsøg dokumenterer, hvilken gødningsværdi slammet har i praksis.

Plantetilgængeligheden af kvælstof og fosfor i slam er på landsbasis meget varierende. Det er derfor vigtigt, at slammet testes i markforsøg i alle kommuner. Den enkelte landmand, der modtager slammet, skal for at kunne anvende slammet gødningsmæssigt og miljømæssigt optimalt kende plantetilgængeligheden af kvælstof og fosfor. Det kan derfor anbefales, at alle kommuner tager kontakt til deres lokale landboforening og drøfter muligheden for at gennemføre markforsøg.

Forsøgsarbejdet er påkrævet, for at kommunerne kan markedsføre slammet og er ligeledes en forudsætning for, at planteavlskonsulenterne kan give en detaljeret vejledning for optimal udnyttelse af slammets næringsstoffer.

Erfaringer med totaltilsyn

Totaltilsyn

Erfaringen med ovennævnte totaltilsyn er gode. Den samlede gennemgang af ejendommen og oplysning om relevante emner opfattes af landmanden som positiv. Han undgår, at flere personer skal sætte sig ind i ejendommens forhold, og kan umiddelbart få svar på spørgsmål. Totaltilsynet er meget tidskrævende, men har en række fordele. På længere sigt spares der tid, idet efterfølgende tilsyn kan udføres hurtigt. Det er ressourcebesparende for kommunen, at en enkelt sagsbehandler fører tilsyn, fremfor flere personer. Den grundige registrering betyder, at tilsyn af nogle sager kan behandles uden et tilsyn. Totaltilsynet er en god anledning til at udlevere oplysningsmateriale og give rådgivning direkte. Tilsynet giver et samlet overblik over miljømæssige problemer på ejendommen. Der er derfor også mulighed for at foreslå/kræve en samlet løsning.

Gruppering

Efter gennemgang af samtlige ejendommen er disse opdelt i tre grupper.

Tilsynskrævende husdyrbrug

- Gruppe 1 omfatter ca. 30 husdyrbrug, hvorfra der er konstateret udledning fra møddingsplads eller lignede til vandløb/dræn. Der er ofte tale om dårlig drift af en i øvrigt lovlig møddingsplads, ensilageplads m.v.
- Tilsynsfrekvens: Minimum 1 gang årligt, gerne i vinterhalvåret. Ejendomme fra denne gruppe kan rykke ned i gruppe 2.

Normalt tilsyn husdyrbrug

- Gruppe 2 omfatter de resterende ca. 460 brug med erhvervsmæssigt dyrehold. Ejendomme med "hobbybrug" er også omfattet af denne gruppe, da der ofte er problemer med denne gruppe.

Tilsynsfrekvens: Der tilstræbes et tilsyn hvert 3. år. Ejendomme fra denne gruppe kan rykke op i gruppe 1.

Plantebrug

- Gruppe 3 omfatter ca. 420 plantebrug.

Tilsynsfrekvens: Et tilsyn med 5-10 års mellemrum afhængig af ny lovgivning, behov for information m.v.

2.3.3 Opfølgning af tilsyn

2. tilsynsrunde

Anden tilsynsrunde af husdyrbrug er næsten afsluttet. Tilsynet er ofte udført i forbindelse med anden sagsbehandling, f.eks. ansøgning om miljøstøtte, aftale om levering af slam, ansøgning om nybyggeri m.v.

Tilsynet er forsat et totaltilsyn, men omfatter denne gang ikke spildevandsanlæg og vandforsyning. Da der ved førstegangstilsynet er foretaget en grundig registrering og information, er der primært tale om en kontrolliste, hvor forholdene krydses af. Der er normalt kun enkelte ejendomme med problemer, hvor der er behov for at give en indskærpelse.

Typisk mangler der flydelag eller dykket indløb i gylletanken, eller den i øvrigt lovlige møddingsplads er overfyldt. Manglende efterkommelse af indskærpelser politianmeldes. Landmændene har forsat en lang række af spørgsmål, bl.a. til de nye udbringningsregler for husdyrgødningen. Der gives derfor rådgivning og udleveres informationsmateriale som ved første tilsynsrunde.

Information

Foldere

Silkeborg kommune har i 1989 og 1993 udsendt informationsfoldere til samtlige landbrugsejendomme. Begge foldere er udsendt i vinterhalvåret, da landmændene erfaringsmæssigt har bedre muligheder for at læse informationsmateriale i denne periode.

Den første folder omtalte kort følgende emner: Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, ensilagetanke, markmøddinger, gylletanke, udbringning af gylle og ajle, sprøjtning, vandhuller, affald, septiktanke, spuling af dræn.

Den anden folder indeholdt bl.a. information om ny lovgivning med følgende emner: Opbevaringskapacitet for husdyrgødning, udbringning af husdyrgødning, frilandsgrise, nye regler i loven om naturbeskyttelse, vandløbsregulativer, slam - et værdifuldt gødningsmiddel, husholdningsaffald, olie- kemikalie- affald, øvrigt affald, brønde og boringer. I 1993 har alle husdyrbrug desuden fået tilsendt folderen "miljø 93", der er udarbejdet af Landbrugets Rådgivningscenter i Skejby. Folderen gennemgår grundigt bl.a. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse, sædskifte- og gødningsplaner m.v.

De udsendte foldere har fået en god modtagelse og er læst af de fleste landmænd. Ved henvendelser fra landmændene mærkes det tydeligt, at de ved hjælp af folderne har sat sig ind i de nye regler. Der kan derfor spares en del tid ved vejledning og sagsbehandling. Folderne opfattes som en god service. En god information betyder generelt, at der er færre overtrædelser af miljøreglerne.

Ejerskifte

Ejerskiftet brev

En anden form for information gives via det såkaldte ejerskiftet brev.

Når en landbrugsejendom handles, meddeles dette til den tilsynsmedarbejder, der fører landbrugstilsyn. Der sendes et brev til den nye ejer. I brevet oplyses følgende:

- Ønsker De at have husdyrhold på ejendommen, bedes dette meddelt til teknisk forvaltning.
- Udvidelser og nybyggeri skal forhåndsanmeldes. Skemaer fås hos kommunen.
- De opfordres til at søge information og vejledning hos en landbrugs-konsulent om, hvordan De bedst muligt kan imødekomme bestemmelserne i husdyrgødningsbekendtgørelsen, bekendtgørelsen om sædskifte- og gødningsplaner m.m.
- Har De spørgsmål til ovenstående eller eventuelt andre forhold såsom drikkevand, renovationsordninger, vandløb, spildevand m.v., er De velkommen til at kontakte ovennævnte sagsbehandler.

De fleste, der modtager brevet, henvender sig (ca. 90 %). Der opnås derfor en stor sikkerhed for, at tidligere plantebrug, der ændres til husdyrbrug, bliver registreret. For mange af de såkaldte "hobbybrug" er reglerne for landbrugsdrift ukendte, de har derfor ofte behov for en del information.

Dræntilsyn

Kontrolstationer

Udover det egentlige landbrugstilsyn på den enkelte ejendom føres der tilsyn på flere måder. Den tidligere omtalte registrering af drænudløb gav anledning til, at der blev etableret ca. 80 kontrolstationer ved drænudløb, vejbøer, drænbrønde m.v., alle let tilgængelige. Disse stationer besøgtes minimum en gang årligt. Der er to tidspunkter i løbet af året, hvor der er optimale muligheder for at spore eventuelle udledninger af møddingssafter, ensilagesaft.

Tilsynet foregår derfor i en bestemt periode forår og efterår.

Roetopensilage

Om efteråret er der en periode på ca. 10 dage, hvor roetopensilagen etableres. En m³ roetop afgiver ca. 400 liter saft. Størstedelen af saften løber af ensilagen i løbet af den første uge. Saften vil give anledning til en kraftig forurening af et nedstrømsbeliggende vandløb.

Ensilagesaften giver kraftige lammehaledannelser, meget skum, en gulgrøn farve og en karakteristisk sødlig-sur lugt. Tidspunktet for etablering af roetopensilage falder normalt omkring 1. november. I denne periode vil der normalt være større nedbørsmængder, og der vil ske afstrømning fra drænen til vandløbene. Udsivende ensilagesaft eller møddingssafter vil derfor nå frem til kontrolstationerne. Møddingspladserne tømmes ofte i samme periode, hvor pladserne er godt fyldt op. Eventuel "overfyldning" af en i øvrigt lovlig møddingsplads vil derfor bedst kunne spores fra sidst i oktober til først i november.

Møddingssaft m.m.

Om foråret er der en tilsvarende periode med risiko for overløb fra i øvrigt lovlige gylletanke, ajlebeholdere og møddingspladser. Denne periode falder umiddelbart før forårssåningen, som normalt finder sted i april måned. Udsivning af møddingssafter, ajle eller gylle vil kunne observeres som en brun-sort eller brun-gullig farve, tydelig lugt af ajle eller svovlbrinte og lammehaler. I visse tilfælde vil drænvandet indeholde stykker af halmstrå og måske danne skum.

Tilsynet med de ca. 80 kontrolstationer foregår i ovennævnte periode. Dræntilsynet er en god kontrol på landbrugstilsynet, idet eventuelle mangler eller dårlig drift afsløres. Amterne har tilsyn med vandløbene, men dækker ikke et stort antal stationer i de optimale perioder forår og efterår. Det vil derfor være nødvendigt for kommunerne at udføre dette tilsyn. Tilsynet har en meget stor præventiv effekt, dårlig drift af møddingspladser m.v. forekommer sjældent. De seneste år har dræntilsynet i Silkeborg kommune medført, at der kun er foretaget 1-2 politianmeldelser årligt. Da der sker ejerskifte og ændringer på en del ejendomme hvert år, vil der også fremover kunne påvises enkelte forureninger hvert år, - også på ejendomme med lovlig møddingsplads, gylletank m.v.

Kontrol

Da kontrolstationerne er udlagt på let tilgængelige steder, kan der nås mange stationer i løbet af kort tid. På hver station foretages der en visuel vurdering og lugtprøve. På enkelte stationer foretages der en "hurtig" saprobiebestemmelse.

Dræntilsynet medfører ca. 7 dages arbejde årligt plus tid til opsporing af forureningen, typisk 2-3 dage. Dræntilsynet har efterhånden givet et godt kendskab til drænbrøndene i de forskellige drænsystemer. Ved hjælp af dette lokalkendskab kan en forurening ofte spores meget hurtigt.

Ved landbrugstilsynet kan der undertiden iagttages forhold, der indikerer mulighed for forurening i perioder. Kraftigt voksende græs ved møddingspladsens sider, tørre afløbsrender, indtørret gylle ved påfyldningspladsen m.m. Sådanne iagttagelser drøftes med ejeren og kontrolleres efterfølgende ved dræntilsynet.

Rene vandløb

I et stort antal grøfter og øvre dele af vandløbene kunne der ved dræntilsynets start konstateres aflejret slam, lammehaler m.v. Mange af disse vandløb fremstår i dag som rene vandløb med rentvandsinsekter og ørreder. Investeringerne i møddingspladser, ensilagepladser m.v. har givet en synlig miljømæssig forbedring.

Kontrol af udspreddning

Øvrige tilsyn

Reglerne for udbringning af husdyrgødning er meget vanskelige at kontrollere. Ud over en god information er der foretaget stikprøvekontrol på følgende måde. I februar/marts måned vælges 1-2 tilsynsdage i en periode med snedække. Ved kørsel langs vandløb, søer og vådområder konstateres en udspreddning af husdyrgødning som en "mørk" mark. Ved ovennævnte vejforhold vil der være tale om ulovlig udspreddning, der politianmeldes. Der er dog kun konstateret få tilfælde.

Halmaafbrænding

Reglerne for halmaafbrænding er der ligeledes givet en god information om. Halmaafbrændingen foregår ofte over en meget kort periode sidst i august i eftermiddags- og aftentimerne. Der foretages stikprøvekontrol ved at køre efter røgsøjler en enkelt eftermiddag/aften. Der blev kun konstateret ulovlig afbrænding det første år efter bekendtgørelsens ikrafttræden. Stikprøvekontrollen har ifølge landmændene en god præventiv effekt.

Naboklager

Antallet af klager over lugt, fluer og støj fra landbrugsejendomme har været stærkt stigende de senere år, specielt i de mindre landsbyer. Der bruges i specielt juni, juli og august en del sagsbehandlingstid på disse klager.

I mange af sagerne er det konstateret, at ejeren af landbrugsejendommen har overholdt gældende regler. Klagerne er derfor afvist.

I de sager, hvor klageren har fået medhold, har det typisk været lugtgener på grund af manglende flydelag i gylletanke eller mangelfuld fluebekæmpelse.

Afstandskrav

For at forebygge klagesager i forbindelse med landbrugsdrift har Silkeborg kommune vedtaget, at husdyrgødningsbekendtgørelsens afstandskrav skal gælde begge veje. Dette skal forstås således, at hvis en ejer af en nabogrund til en landbrugsejendom ønsker at etablere nybyggeri, skal byggeriet minimum overholde bekendtgørelsens afstandskrav. Der bliver ikke givet dispensationer fra afstandskravet til landbrug, beliggende i landsbyer.

3. tilsynsrunde

Den 3. tilsynsrunde med husdyrbrugene forventes påbegyndt i løbet af 1994. Som det fremgår af ovenstående, har der på nogle ejendomme været tilsyn flere gange. 3. tilsynsrunde vil svare til 2. tilsynsrunde med god information samt en kontrolliste, hvor ejendommens miljøforhold gennemgås.

Mangler vil give anledning til en indskærpelse. Manglende overholdelse af indskærper politianmeldes. Der forventes kun relativ få sager. Dræntilsyn m.v. vil forsætte som beskrevet ovenfor.

3 Tilsynsområder på landbrugsejendomme

3.1 Tilsyn i forbindelse med husdyrhold

<i>Fire regelsæt</i>	Tilsynsopgaver, der vedrører husdyrholdet på en landbrugsejendom, er bestemt af nedennævnte fire forskellige regelsæt (bilag 1), afhængig af typen af husdyr og størrelsen heraf.
<i>Ikke-erhvervsmæssigt</i>	For husdyrhold, som ikke er erhvervsmæssigt, føres tilsynet jfr. bestemmelserne i bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, uhygiejniske forhold m.m. (afsnit 3.1.1).
<i>Erhvervsmæssigt</i>	For erhvervsmæssigt husdyrhold, der ikke er listevirksomhed - føres tilsynet jfr. husdyrgødningsbekendtgørelsen (bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.) (afsnit 3.1.2).
<i>Listevirksomhed</i>	For godkendelsespligtige landbrug føres tilsynet jfr. husdyrgødningsbekendtgørelsen og de i godkendelsen stillede vilkår (afsnit 3.1.3).
<i>Pelsdyr</i>	Hvis der er pelsdyr på en ejendom, føres tilsynet med disse jfr. husdyrgødningsbekendtgørelsen og pelsdyrbekendtgørelsen (afsnit 3.1.4).
<i>Uden dyrehold</i>	På landbrug uden husdyrhold, hvor husdyrgødning fra andre landbrug opbevares eller anvendes, føres tilsynet hermed som på et landbrug med et husdyrhold, der modsvarer den pågældende mængde husdyrgødning.

3.1.1 Tilsyn efter bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, uhygiejniske forhold m.m.

<i>Definition</i>	Ikke-erhvervsmæssige dyrehold defineres som i bekendtgørelsens § 3. Det er dog op til kommunalbestyrelsen i de konkrete situationer at afgøre, hvorvidt en sammensætning af flere af de i stk. 1 litra 1-4 angivne dyregrupper skal betragtes som erhvervsmæssige dyrehold.
<i>Generelle krav</i>	<p>De generelle krav til ikke-erhvervsmæssige dyrehold er jfr. § 6 og § 7, at de ikke må give anledning til forurening af grundvand eller overfladevand, og at de ikke må være til gene for omgivelserne.</p> <p>Det er den tilsynsførendes opgave at vurdere, hvorvidt de pågældende forhold kan give anledning til forurening eller i øvrigt give anledning til gene for omgivelserne.</p>
<i>Gødningsmængde</i>	Den tilsynsførende skal være opmærksom på, at der ikke ophobes uacceptable mængder husdyrgødning på ubefæstede arealer, og at husdyrgødningen håndteres miljømæssigt forsvarligt både i stald og i forbindelse med opbevaringen.

<i>Regnvand</i>	Den tilsynsførende skal kontrollere, at der ikke sker opblanding af husdyrgødningen med overfladisk afstrømmende regnvand og tagvand.
<i>Rottegener</i>	Det skal endvidere kontrolleres, at husdyrhold ikke giver anledning til rottegener.
<i>Forbud mod dyrehold</i>	Den tilsynsførende skal være opmærksom på, at i byzone- og sommerhusområder og i områder i landzone, der ved lokalplan er overført til boligformål, er de i § 3, stk. 1, nævnte svine-, kvæg- fåre-, gede- og hestehold ikke tilladt. Kommunalbestyrelsen har dog beføjelser til at dispensere herfra. Endvidere kan kommunalbestyrelsen i byzone- og sommerhusområder fastsætte lokalt gældende regler for dyrehold som nævnt under § 3, stk 1, nr. 2, 3 og 4.
<i>Lokalt gældende regler</i>	
<i>Latrin</i>	For så vidt angår tilsynsforpligtelser vedrørende bekendtgørelsens regulering af kadavere, latrin og uhygiejniske forhold henvises til afsnit 3.9.

3.1.2 Tilsyn efter husdyrgødningsbekendtgørelsen

De foreskrevne tilsynsområder er i det følgende beskrevet i den rækkefølge, kapitlerne forekommer i bekendtgørelsen.

Kapitel 2

Lokalisering af erhvervmæssigt dyrehold

I bekendtgørelsens kapitel 2 er der fastsat en række afstandskrav til placering af husdyrbrug - herunder stalde og lignende samt gødningsopbevaringsanlæg.

*Godkendelse
Dispensation*

Den tilsynsførende skal påse, at bestemmelserne i forhold til disse afstandskrav er overholdt. Det skal endvidere kontrolleres, at vilkår, givet i forbindelse med godkendelse eller dispensation i forhold til bestemmelserne i kapitel 2, overholdes.

Kapitel 3

Indretning af stalde m.v.

Stalde og lignende indretninger til dyr skal være udført således, at forurening af grundvand og overfladevand ikke kan finde sted.

Gulve

Gulvene skal være udført af et materiale, der er vanskeligt gennemtrængeligt for fugtighed og være modstandsdygtig for slid fra såvel dyrene som fra de redskaber, der anvendes. Endvidere skal gulvene være forsynet med et hensigtsmæssigt afløbssystem til opsamling af flydende affaldsstoffer.

Afløb

Byggeblade

Normalt kan den tilsynsførende gå ud fra, at kravet til gulve er opfyldt for gulve, etableret i overensstemmelse med byggeblade fra Statens Jordbrugstekniske forsøg eller Landbrugets Rådgivningscenter efter 1. februar 1986. For andre gulve må det i det konkrete tilfælde vurderes, om de er forsvarligt udførte, eller om der forekommer revner, der kan give anledning til nedsvivning af flydende husdyrgødning. Det skal endvidere kontrolleres, at gulvene er forsynet med det fornødne afløbssystem for flydende husdyrgødning, samt at gulvene er etablerede på en sådan måde, at der ikke sker afløb over kant til ubefæstede arealer.

Stalde uden bund

For ammekøer og ungdyr er der dog udarbejdet et byggeblad, der tillader løsdriftstalde uden fast bund. For nærmere regler herom henvises til det respektive byggeblad.

Retningslinier for adgang til stalde

På grund af faren for sygdomsoverførsel fra en besætning til en anden er der retningslinier for adgang til staldene. Disse retningslinier er forskellige, afhængigt af besætningernes status. Den tilsynsførende skal altid være opmærksom på disse retningslinier.

Kapitel 4
Nye regler

Kapacitet af gødningsopbevaringsanlæg

Der er med den seneste reviderede udgave af husdyrgødningsbekendtgørelsen af 15. december 1992 kommet nye regler for opbevaringskapaciteten for husdyrgødning.

Herefter er alle erhvervsmæssige husdyrbrug omfattet af kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet. For husdyrbrug omfattet af listebekendtgørelsen, kan der dog stilles skærpede krav.

Landbrugsministeriets bekendtgørelse

Kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet er nu koblet til kravet om udnyttelse af næringsstofindholdet i husdyrgødning i landbrugsministeriets bekendtgørelse om grønne marker, sædskifte- og gødningsplaner samt gødningsregnskaber. Plantedirektoratet fører tilsyn hermed.

Plantedirektoratet

Bliver kommunalbestyrelsen ved tilsyn opmærksom på forhold, der er ulovlige i forhold til anden lovgivning, eller som kan influere på muligheden for at overholde anden lovgivning, bør kommunalbestyrelsen efter almindelige forvaltningsretslige regler underrette den rette myndighed herom. Hvis udbringningsreglerne ikke overholdes, bør kommunen informere Plantedirektoratet, i h.t. almindelige forvaltningsretlige principper, da en sådan overtrædelse vil kunne have betydning for, at kravet om udnyttelse af kvælstof i husdyrgødningen ikke kan overholdes.

Konsulenterklæring

Opfyldelse af kravet om tilstrækkelig opbevaringskapacitet skal være sket senest 31. december 1994. Såfremt der er søgt om økonomisk støtte til opfyldelse af opbevaringskapacitetskravet, vil en ansøgning være fulgt af en konsulenterklæring om opbevaringens tilstrækkelighed. Foreligger der ikke en konsulenterklæring, skal landmanden selv fremkomme med oplysninger om kapacitetens tilstrækkelighed i forhold til kapacitetskravet. En sådan erklæring skal indeholde oplysninger, der sandsynliggør opbevaringskapacitetens tilstrækkelighed. Se vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Tidsfrist

Indtil 31. december 1994 ligger der ved tilsynsbesøg en opgave i at informere landmanden om de gældende krav til opbevaringskapacitet og de tidsfrister, der er fastsat. Hvis dyrehold udvides eller nyetableres inden ovennævnte dato skal den tilsynsførende kontrollere, at der straks etableres den påkrævede opbevaringskapacitet (se endvidere side 13 og 26).

Gødningsaftaler

Er kapacitetskravet trådt i kraft, skal det kontrolleres, hvorvidt den opgjorte kapacitet er tilstede - eventuelt i kraft af aftaler.

Kapitel 5
Tagvand

Opbevaring af fast gødning

Det skal kontrolleres, at indretningen af møddingpladsen er udført således, at vand fra omkringliggende jord- og tagflader ikke løber ind på møddingsarealet, og at møddingvand bortledes til beholder via dertil indrettede afløb (side endvidere side 31).

<i>Sidebegrænsning og bund</i>	Der føres tilsyn med, at sidebegrænsningerne på møddingspladsen har de foreskrevne mål, og at kravene til styrke og tæthed er opfyldt (se vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.).
<i>Spild og afløb over kant</i>	Det skal kontrolleres, at der ikke henligger husdyrgødning på randbelægningen, og at afløbet ikke er tilstoppet, således at der sker afløb af møddingvand over kant (se også side 38).
<i>Kompost</i>	For kompost, der opbevares i marken på ubefæstede arealer, skal den tilsynsførende tilse, at komposten er forskriftsmæssigt overdækket. D.v.s., en overdækning, der f.eks. er etableret af plastic eller halm på en sådan måde, at regnvand ikke kan trænge igennem til komposten. Det
<i>Overdækning</i>	skal endvidere vurderes, hvorvidt den oplagrede kompost afgiver væske. Hvis tørstofprocenten er mindre end 30 %, vil komposten ofte være saftafgivende. Kompost, der er komposteret korrekt, vil normalt have en tørstofprocent på mindst 30 %. Ovenstående krav skal sikre, at der ikke sker væskeafløb fra kompoststakken (se endvidere side 32).
<i>Dybstrøelse</i>	Det skal ligeledes kontrolleres, at dybstrøelse, oplagret på ubefæstede arealer, kan betragtes som kompost (se endvidere side 22).
	Forhold omkring kompostering og dybstrøelse er nærmere beskrevet i vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
Kapitel 6 <i>Ensilage</i>	Opbevaring af ensilage Opbevaring af saftgivende ensilage skal ske på ensilageplads eller i ensilagesilo. Saftgivende ensilager samt kravene til dimensionering af ensilageplads og ensilagesilo er nærmere beskrevet i vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning og ensilage m.v.. Tilsynsopgaven mht. ensilageoplæg er den samme som for fast husdyrgødning. Den tilsynsførende skal være opmærksom på afløbsforholdene for ensilagesaft, idet saftafløbet for f.eks. roetop er ca. 400 l pr. m ³ ilagt roetop svarende til 12 m ³ saft/ha roeareal (se endvidere side 38).
Kapitel 7 <i>Dimensioneringskrav</i>	Opbevaring af flydende husdyrgødning samt ensilagesaft og spildevand For krav, der stilles til konstruktion og indretning af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning samt ensilagesaft og spildevand, henvises til vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. Den tilsynsførende kan generelt gå ud fra, at konstruktions- og indretningskravene er opfyldt, hvis et anlæg er udformet i overensstemmelse med byggeblade, som er udarbejdet efter 1. februar 1986. For beholdere opført før denne dato, må den tilsynsførende i de konkrete tilfælde vurdere, om beholderne er forsvarligt konstruerede (se også side 22).
<i>Tæt overdækning</i>	Ved tilsyn af beholdere for flydende husdyrgødning skal det undersøges om der er tæt overdækning.
<i>Flydelag</i>	For gyllebeholdere kan den tætte overdækning bestå af et intakt flydelag. Såfremt der er huller i flydelaget med en fri væskeoverflade, skal der etableres et fuldt dækkende flydelag. Der er stor forskel på, hvor effektiv gylle er til selv at danne flydelag.

Gylle fra svinebesætninger er utilbøjelig til at danne et tilstrækkeligt flydelag. Dette kan afhjælpes ved at tilføre snittet halm over gyllen.

Ajlebeholdere

På ajlebeholdere kan kravet om tæt overdækning ikke opfyldes ved etablering af flydelag.

Hvor ajle og gylle føres til samme tank skal indholdet af gylle være mindst 30 % før beholderen kan betragtes som en gyllebeholder.

Dykket indløb

Den tilsynsførende skal kontrollere, at åbne gyllebeholdere, hvortil gyllen pumpes, skal være forsynet med et dykket tilløb, der er sikret mod tilbageløb. Sikringen mod tilbageløb er ofte udført ved etablering af et luftrør på tilløbet. Det skal kontrolleres, at dette luftrør ikke er tilstoppet. Det dykkede tilløb føres til 40 cm over beholderbunden. Det skal kontrolleres, at tilløbet er udført af et egnet materiale, der kan tåle påvirkninger fra tryk og frost.

Spjæld

Det skal kontrolleres, at beholdere bygget efter 1. november 1987 ikke er udstyret med spjæld til fortanken. Spjæld har i flere tilfælde været årsag til uheld med udløb af gylle fra gyllebeholdere.

Kapitel 8

Indretning af afløb

Afløb i forbindelse med stalde møddinger og ensilageoplæg skal være ført i tætte lukkede ledninger og udført af autoriserede kloakmestre. Afløb fra stalde skal føres til beholdere for flydende husdyrgødning.

Ved tilsyn bør det kontrolleres, at afløb fra stalde, møddinger og ensilageoplæg er ført som foreskrevet. I nogle tilfælde vil det dog ikke være muligt umiddelbart at inspicere disse forhold, men hvis der konstateres "mistænkelige" forhold, bør der foretages en nærmere inspektion af de pågældende afløb (se endvidere side 20).

Det skal kontrolleres, at afløbene ikke er tilstoppede og i øvrigt er placeret således at tilstopning undgås.

Kapitel 9

Korrekt opbevaring

Drift og vedligeholdelse

På et tilsyn skal det kontrolleres, at den daglige håndtering af husdyrgødningen og ensilage sker således, at der ikke forefindes spild af betydning. Det skal herunder kontrolleres, at der ikke er oplagret husdyrgødning eller ensilage på de randbelægninger, der omslutter de respektive pladser for oplæg. De anlæg, der er omfattet af bekendtgørelsens bestemmelser, skal i øvrigt være vel vedligeholdte og i en stand, der opfylder bekendtgørelsens krav (se endvidere side 13, 30 og 38).

10 års kontrol

Nærmere retningslinier er under udarbejdelse for bekendtgørelsens krav om kontrol hvert 10. år for styrke og tæthed af beholdere til flydende husdyrgødning, ensilagesaft og spildevand.

Kapitel 10

Anvendelse af husdyrgødning og ensilagesaft

Tilsyn med overholdelse af de restriktioner, der er fastsat i bekendtgørelsen omkring udbringning af husdyrgødning og ensilagesaft, kan ske ved inspektionsture i landområderne på passende tidspunkter. Tilsynet kan eventuelt foregå ved en stikprøvekontrol (se endvidere side 39).

<i>Harmonikravet</i>	Kravet til harmoni mellem husdyrhold og jordtilliggende kontrolleres ved at sammenholde oplysningerne om den aktuelle størrelse og sammensætning af ejendommens dyrehold og oplysningerne om størrelsen af de jorder, der drives fra ejendommen. Kun de jorder, som har et gødningsbehov, kan medregnes, når harmonikravet skal opfyldes.
<i>Gødningsaftaler</i>	Aftaler om afsætning af eventuelt overskydende husdyrgødning i forhold til harmonikravet kontrolleres af den tilsynsførende. Denne skal have adgang til et ajourført regnskab over samtlige gødningsleverancer. Såfremt landmanden har mere end tre aftaler om afsætning af husdyrgødning, skal regnskaberne indsendes til kommunen årligt (se også side 22).
<i>Konstruktionskrav</i>	I relation til kapitlerne 3 - 8 i husdyrgødningsbekendtgørelsen skal nævnes, at i Landbrugets Vejledning om Husdyrgødning og Ensilage m.v., udgivet af Landbrugets Rådgivingscenter, findes en beskrivelse af de konstruktionsmæssige forhold for de anlæg, der er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen.
Kapitel 11	<p><i>Forhåndsanmeldelse</i></p> <p>Før etablering, udvidelse eller ændring af de anlæg, der er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsen, skal landmanden anmelde det pågældende byggeri. Kommunen har da til opgave at kontrollere, at den byggeopgave, der er anmeldt, er i overensstemmelse med gældende krav til placering og konstruktion.</p> <p>Kommunen skal være opmærksom på, at såfremt der ikke inden 2 uger fra kommunens side er gjort indsigelser mod den anmeldte byggeopgave kan byggeriet påbegyndes.</p> <p>Byggeri, der kræver tilladelse, godkendelse eller dispensation efter husdyrgødningsbekendtgørelsen, må ikke påbegyndes, før en sådan er givet. Ansøgning herom skal følge anmeldelsen af byggeopgaven til kommunen.</p> <p>Hvis der er søgt støtte til det pågældende anlæg efter bekendtgørelse om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v., skal kommunalbestyrelsen undersøge, om de projekterede anlæg opfylder kravene i husdyrgødningsbekendtgørelsen.</p> <p>3.1.3 Tilsyn med landbrugsejendomme der er omfattet af bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomheder (kap. 5 virksomheder)</p>
<i>Definition</i>	Svinefarme og fjerkræfarme med kapacitet til mere end 250 dyreenheder er omfattet af listen over godkendelsespligtige virksomheder. På disse landbrugsejendomme skal der føres tilsyn som på andre ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold, jfr. afsnit 3.1.2. Desuden skal opfyldelsen af af godkendelsens vilkår kontrolleres.
<i>Vejledning</i>	Godkendelse af landbrug og nærmere orientering om hvilke forhold, der skal fokuseres på, er beskrevet i "Vejledning om godkendelse af husdyrbrug".

<i>Pelsdyr</i>	<p>3.1.4 Tilsyn efter bekendtgørelse om pelsdyrfarme Såfremt der findes pelsdyr på en landbrugsejendom, føres der for så vidt angår pelsdyrholdet tilsyn efter bekendtgørelse om pelsdyrfarme.</p>
<i>Husdyrgødningsbekendtgørelsen</i>	<p>Før 24. januar 1986 krævedes der en miljøgodkendelse af alle pelsdyrfarme. Herefter og frem til 1. januar 1992 krævedes dog kun miljøgodkendelse for farme større end 10.000 avlstæver. Fra 1. januar 1992 bortfaldt kravet om miljøgodkendelse af pelsdyrfarme uanset størrelse.</p> <p>Af bekendtgørelsen fremgår, at reglerne for anmeldelse af anlæg ved nyetablering, udvidelser og ændringer samt anvendelse og opbevaring af gødning og spildevand er de samme, som fastsat for andet erhvervsmæssigt dyrehold, jfr. husdyrgødningsbekendtgørelsen. Følgelig føres tilsynet med disse forhold som beskrevet under punkt 3.1.2.</p>
Kapitel 2 <i>Lokalisering</i>	<p>Lokalisering af pelsdyrfarme Det skal kontrolleres, at de afstandskrav, der er fastsat i kapitel 2, opfyldes. Såfremt en eventuel dispensation for afstandskravene, jfr. § 3 stk. 6, er givet på særlige vilkår, kontrolleres det, at disse vilkår er opfyldt.</p>
Kapitel 3 <i>Halindretning</i>	<p>Indretning af haller og vaskeplads m.v. Det skal kontrolleres, at hallerne er indrettede på en sådan måde, at en sammenblanding af gødning og regnvand ikke finder sted. Det skal således kontrolleres, at haller etableret efter 1. februar 1986 er forsynet med enten tagrender eller gødningsrender. Den tilsynsførende skal vurdere, om haller etableret før denne dato og uden gødningsrender eller tagrender er indrettet på en måde, så sammenblanding af gødning og regnvand undgås. Gødningsrender sikrer i højere grad end tagrender mod sammenblanding.</p>
<i>Tagrender/gødningsrender</i>	<p>Kommunalbestyrelsen kan træffe bestemmelser om, hvorvidt og da i hvilket omfang allerede eksisterende haller skal forsynes med tagrender eller gødningsrender.</p>
<i>Dræn</i>	<p>Det kontrolleres, at der er søgt den fornødne tilladelse til bortledning af vand fra eventuelle dræn mellem hallerne.</p>
<i>Vaskeplads</i>	<p>Den tilsynsførende skal tilse, at pelsdyrfarme med mere end 300 tæver har etableret vaskeplads til rengøring af foderrekvisitter med afløb til beholder for flydende husdyrgødning eller vaskevand. Dette er dog ikke påkrævet, hvor der udelukkende anvendes tørfoder.</p>
<i>Læhegn</i>	<p>Det kontrolleres, at kravet til læhegn er opfyldt.</p>
Kapitel 4 <i>Rengøring</i>	<p>Drift af pelsdyrfarme Den tilsynsførende har til opgave at tilse, at den foreskrevne rengøring udføres, samt at jorden under burene er holdt tør. Specielt er det vigtigt for farme uden gødningsrender, at der fjernes gødning under burene som foreskrevet. Dette har stor betydning for reduktion af udvaskningen af næringssalte samt for lugt- og flueplager.</p>
<i>Drikkeventiler</i>	<p>Det er i den forbindelse også vigtigt, at der føres tilsyn med at drikkeventilerne er vedligeholdte, således at der undgås et vandspild fra disse.</p>

<i>Kalk</i>	Der skal efter fjernelse af gødning under rævebure spredes kalk under disse.
<i>Fluer</i>	Der skal føres tilsyn med, at der foretages fluebekæmpelse efter Statens Skadedyrlaboratoriums retningslinier.
<i>Foderfremstilling</i>	Fremstilling af foder er forbudt. Dette kan dog tillades af kommunalbestyrelsen under særlige forhold.
<i>Foderopbevaring</i>	Det skal kontrolleres, at foder, der opbevares på farmen, er opbevaret i lukkede siloer/containere eller i fodervogne eller spande, der er placeret indendørs.
<i>Animalsk affald</i>	Den tilsynsførende skal kontrollere, at døde dyr samt kroppe og fedt opbevares i lukkede containere, der tømmes af en destruktionsanstalt mindst en gang om ugen.
<i>Yderligere oplysninger</i>	Miljøprojekt nr. 163 fra Miljøstyrelsen giver eksempler på indretning og drift af pelsdyrfarme.
<i>Anden myndighed</i>	Veterinærdirektoratet har fastsat bestemmelser for udformning af pelsdyrbure og hegn omkring pelsdyrfarme. Bestemmelserne fremgår af "Retningslinier fra Veterinærdirektoratet om pelsdyranbringelse"

3.2 Kommunalt tilsyn i forbindelse med bekendtgørelse om anvendelse af slam, spildevand og kompost m.v. til jordbrugsformål (slambekendtgørelsen)

<i>Indberetning</i>	<p>Ansvar for overholdelse af slambekendtgørelsens regler er delt mellem kommunalbestyrelse og amtsråd.</p> <p>Det er kommunen, der fører tilsyn med, at jordbrugeren opbevarer og anvender et affaldsprodukt i overensstemmelse med reglerne, jfr. § 22.</p> <p>Det er amtets forpligtelse at kontrollere, at affaldsbehandleren overholder de i bekendtgørelsen fastsatte kontrol- og produktkrav samt reglerne om afhændelse jfr. § 23.</p> <p>Der skal gøres opmærksom på, at slambekendtgørelsen i 1992 er ændret for så vidt angår afhændelse af kommunalt spildevandsslam, jfr. bekendtgørelse nr. 145 af 25. februar 1992.</p> <p>Ved levering af et affaldsprodukt til jordbrugsformål skal den, der leverer affaldsproduktet, give kommunalbestyrelsen i brugers kommune skriftlig meddelelse om den leverede mængde, når denne udgør mere end 10 tons pr. år, jfr. bekendtgørelsens § 11.</p> <p>Ved levering af kommunalt spildevandsslam til anden kommune skal der fremsendes en kopi af aftalen til kommunalbestyrelsen i brugers kommune. Ud fra disse indberetninger ved kommunalbestyrelsen, på hvilke ejendomme kommunen har en tilsynsforpligtelse i medfør af slambekendtgørelsen (se endvidere side 34).</p>
---------------------	--

Kapitel 5

Brugers opbevaring af affaldsprodukter

Opbevaringen af affaldsstofferne kan, jfr. bekendtgørelsens § 13, ske efter en godkendelse af opbevaringsforholdene i medfør af kapitel 5 i miljøbeskyttelsesloven. Opbevaringen kan også foregå på brugers ejendom uden tilladelse efter samme regler som foreskrevet for husdyrgødning i husdyrgødningsbekendtgørelsen samt i bekendtgørelsens bilag 3 om hygiejniske forhold. Der kan dog være skærpede vilkår, som skal opfyldes. Disse skal fremgå af deklARATIONEN, der skal følge affaldsproduktet og indsendes til kommunen ved levering af affaldsproduktet til brugeren, når leveringen udgør mere end 10 tons tørstof pr. år.

Deklaration

Markstakke

Affaldsprodukter, der ikke afgiver væske, kan opbevares i markstakke, hvis de er overdækkede og iøvrigt overholder reglerne for placering, jfr. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Opbevaringsfaciliteter, der er godkendt efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 5, skal ske ud fra de vilkår, der følger den pågældende tilladelse.

Anden opbevaring

Tilsyn med opbevaring af affaldsprodukter på brugers ejendom efter husdyrgødningsbekendtgørelsens regler om opbevaring af husdyrgødning foregår som beskrevet under punkt 3.1.2 i nærværende vejledning. Hvis der er forhold, der taler for en overdækning af affaldsproduktet, kan kommunen kræve dette.

Opbevaringskapacitet

Såfremt der i samme beholder opbevares både husdyrgødning og et affaldsprodukt, skal den tilsynsførende tillige sikre sig, at der er en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder for den samlede mængde af husdyrgødning og affaldsprodukt.

Overdækket

Ved tilsyn med opbevaring af affaldsprodukter i markstakke skal den tilsynsførende specielt tilse, at stakken er overdækket med et for regnvand uigennemtrængeligt dække, og at placeringen er i overensstemmelse med husdyrgødningsbekendtgørelsens regler. Endvidere skal den tilsynsførende kontrollere, at det pågældende affaldsprodukt ikke er væskeafgivende.

Væskeafgivende

Hygiejne

Af hensyn til hygiejnen ved anvendelse af affaldsproduktet skal den tilsynsførende kontrollere, at anlæg til opbevaring af affaldsprodukter er forsvarlig rengjort efter brug.

§ 19

Såfremt det anvendte affaldsprodukt ikke er omfattet af bekendtgørelsens bilag 1, men derimod tilladt anvendt til jordbrugsformål i medfør af bekendtgørelsens § 19, skal det kontrolleres, at de givne opbevaringsvilkår overholdes.

Vejledning

Der henvises iøvrigt til vejledningen om affaldsstoffer til jordbrugsformål.

Kapitel 6

Mængder

Brugers anvendelse af affaldsprodukter

De mængdemæssige restriktioner, der er angivet for kvælstof, fosfor, tørstof og flydende affaldsstoffer i § 14, kontrolleres gennem landmandens gødnings- og sædskifteregnskaber, som tilsynsmyndigheden kan kræve adgang til.

<i>Gødningsplaner</i>	Specielt for anvendelse af kommunalt spildevandsslam gælder, at jordbrugerens skal indsende gødningsplanen forud for vækstsæsonens begyndelse til kommunalbestyrelsen.
<i>Blandingsprodukt</i>	Hvis affaldsproduktet er et blandingsprodukt med husdyrgødning, og indholdet af husdyrgødning udgør mere end 75 %, udbringes produktet efter reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen. Opmærksomheden henledes på, at også i dette tilfælde skal næringsstofindholdet fremgå af deklarationen, og den samlede tilførte mængde af næringsstoffer skal omregnes til dyreenheder i overensstemmelse med § 14, stk. 3 i slambekendtgørelsen.
<i>Dyreenheder</i>	
Kapitel 7 <i>Tungmetaller</i>	Særlige bestemmelser om tungmetaller i jord Af bekendtgørelsens § 18 fremgår, at kommunalbestyrelsen bør lade udtage jordprøver til analyse for tungmetalindhold, hvor kommunalbestyrelsen vurderer, at der er risiko for, at jordkvalitetskriterierne i bekendtgørelsens bilag 4 er overskredet. Da indholdet af tungmetaller i landbrugsjord normalt ligger langt under de fastsatte jordkvalitetskriterier, skal det understreges, at det kun er i tilfælde, hvor kommunalbestyrelsen nærer begrundet mistanke om forhøjede værdier, at en sådan analyserunde bør indledes.
§ 19	Såfremt det anvendte affaldsprodukt er tilladt anvendt i medfør af § 19, skal der føres tilsyn med, at de stillede anvendelsesvilkår overholdes.

3.3 Tilsyn med egen vandforsyning på landbrugsejendomme

<i>Vandkvalitet</i>	På landbrugsejendomme med egen vandforsyning skal kommunalbestyrelsen føre tilsyn med vandkvaliteten i de vandforsyningsanlæg, der forsyner ejendommen med vand til drikkevand og vand til anvendelse i mælkerum (se også side 34). Denne tilsynsforpligtelse varetages som regel af den lokale miljø- og levnedsmiddelkontrol.
<i>Teknisk tilsyn</i>	I de tilfælde, hvor der i følge bekendtgørelsen skal føres teknisk tilsyn med vandforsyningsanlægget (forsyning af mælkerum), og hvor der er konstateret en dårlig vandkvalitet, kan det være praktisk at føre tilsyn i forbindelse med et landbrugstilsyn.
<i>Vejledning</i>	Det tekniske tilsyn for vandforsyningsanlæg er beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning om "Vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg"

3.4 Tilsyn med forbud mod halmafbrænding

	Kommunen skal føre tilsyn med, at bestemmelserne i bekendtgørelse om forbud mod afbrænding af halm m.v. overholdes.
<i>Undtagelser</i>	Tilsynsopgaven består i at sikre, at der ikke foregår afbrænding af halm, stub eller andre dele af landbrugsafgrøder ud over de undtagelser, der er fastsat i bekendtgørelsen. Hvor lovlig halmafbrænding finder sted jfr. bekendtgørelsen, skal det ske efter de regler, der er fastsat af Dansk Brandværns-Komité for afbrænding af halm (se endvidere side 39).

3.5 Tilsyn med olietanke og oplagring af olie og benzin

Ved tilsyn på landbrugsejendomme skal der føres kontrol med opbevaringen af olie på ejendommen (se også side 22 og 33).

Olieoplag

Der vil typisk forekomme olieoplagring i forbindelse med opvarmning af beboelse, korntørringsanlæg, brændstof og smørelie til traktorer og andre landbrugsmaskiner samt eventuelt ved opvarmning af visse produktionsbygninger. Der kan være tale om såvel nedgravede som overjordiske tanke.

Sløjfning af tanke

Den tilsynsførende skal kontrollere, at tanke, der anvendes til oplagring af olie og benzin, er godkendt til formålet jfr. bekendtgørelse om kontrol med oplag af olie. Det skal endvidere kontrolleres, at tankene ikke er for gamle, eller på anden vis uegnede til formålet. Det skal kontrolleres, at tanke, som er blevet for gamle, er sløjfet i overensstemmelse med bekendtgørelsens forskrifter. Enhver tank skal til kontrol af ovennævnte data være forsynet med en tydelig og korrosionsbestandig påskrift.

Oliespild

Den tilsynsførende skal være opmærksom på, at der ikke sker spild, hvor traktorer og andre motoriserede landbrugsmaskiner påfyldes brændstof. Det skal kontrolleres, at oplagring og håndtering af motorolie foregår, således at der ikke er risiko for forurening af jord og grundvand.

Ny bekendtgørelse

Den nugældende bekendtgørelse om kontrol med oplag af olie er under revision og forventes erstattet af en ny bekendtgørelse i 1994.

3.6 Tilsyn med opbevaring og anvendelse af sprøjtemidler samt opbevaring af kunstgødning

Opbevaring af sprøjtemidler, kunstgødning og andre kemikalier skal ske på en sådan måde, at disse produkter ikke er til fare for hverken mennesker eller miljø.

Sprøjtemidler

Der skal føres kontrol med, at opbevaringen af sprøjtemidler, rester af sprøjtemidler samt brugt emballage sker i overensstemmelse med reglerne, jfr. kapitel 6 i bekendtgørelse om bekæmpelsesmidler (se også side 24 og 33).

Sprøjtecertifikat

Endvidere har kommunalbestyrelsen til opgave at kontrollere, at anvendelsen af sprøjtemidler sker i overensstemmelse med reglerne i kapitel 7 i samme bekendtgørelse samt efter reglerne om besiddelse af sprøjtecertifikat, jfr. bekendtgørelse om undervisning for erhvervsmæssige brugere af bekæmpelsesmidler.

Kunstgødning

Den tilsynsførende skal kontrollere, at opbevaringen af kunstgødning sker på en sådan måde, at der ikke er risiko for udvaskning af gødning til grundvandet eller overfladeafløb af gødning til overfladevand.

Det skal kontrolleres, at omgangen med N-holdige gødninger - herunder opbevaringen - sker i overensstemmelse med reglerne for opbevaring af gødning fastsat i bekendtgørelse om nitratholdige gødningsstoffer. D.v.s.,

at håndteringen af N-holdige gødninger til enhver tid sker under iagttagelse af en sådan agtpågivenhed, at risikoen for forgiftninger af mennesker og dyr ved udvikling af nitrøse gasser i tilfælde af brand forebygges så effektivt som mulig.

De handelsgødninger, der idag markedsføres til anvendelse i landbruget, er med få undtagelser alle klassificeret som C-gødninger, d.v.s., at de er selvslukkende gødninger. I de få tilfælde, hvor der er tale om ikke selvslukkende B-gødninger, vil dette fremgå af emballagen, jfr. bekendtgørelse om nitratholdige gødningsstoffer.

Ved opbevaring af kunstgødning i partier på 500 tons og derover er der skærpede krav for opbevaringen.

3.7 Tilsyn med afløbsforhold for spildevand

Kommunalbestyrelsen har til opgave at føre tilsyn med afløbsforholdene for spildevand på en landbrugsejendom (se side 12, 16, 17, 22 og 33).

Anlægstyper

Da landbrugsejendomme ofte er beliggende udenfor de kloakerede områder, er der ofte tale om afledning af spildevand til sivedræn, samletank eller vandløb og søer.

Spildevandstyper

De spildevandstyper, der kan være tale om fra en landbrugsejendom, er i hovedtræk følgende:

- husspildevand fra beboelse
- husspildevand fra personalerum i driftsbygninger
- spildevand fra mælkerum
- spildevand fra malkeum
- spildevand fra vaskepladser
- vand fra befæstede arealer
- tagvand
- andet drænvand

Tilsyn med afløbsforholdene for ensilage og husdyrgødning er omtalt i afsnit 3.1.

Afledningen af spildevand fra landbrugsejendomme reguleres idag hovedsageligt af fire bekendtgørelser:

- Bekendtgørelse om tilførsel af spildevand til vandløb, søer eller havet m.v.
- bekendtgørelse om afledning af spildevand til jorden
- bekendtgørelse om etablering af nedgravede samletanke for husspildevand
- Bekendtgørelse om tilsyn med spildevandsanlæg og med forurening af vandområder.

Ny bekendtgørelse

Der er en ny bekendtgørelse under udarbejdelse, hvor de fire bekendtgørelser er samlet i én bekendtgørelse.

Den tilsynsførende skal kontrollere, at der er givet de fornødne tilladelser til afledning af spildevand fra de respektive anlæg.

Herudover har den tilsynsførende til opgave at kontrollere, at spildevandsanlæggene etableres, drives og vedligeholdes i overensstemmelse med reglerne i de respektive bekendtgørelser samt den tilladelse, der er givet til bortskaffelse af den pågældende spildevandstype (se også side 17).

Det skal specielt kontrolleres, at der ikke sker afledning af husdyrgødning samt møddings- og ensilagesaft til ovennævnte spildevandsanlæg.

Mælkerumsvand

Spildevand fra mælkerum kan tilledes beholdere for flydende husdyrgødning eller til separat nedslivningsanlæg, hvortil der ikke tilledes husspildevand.

Malkerumsvand

Spildevand fra malkerum skal tilledes beholdere fra flydende husdyrgødning.

3.8 Tilsyn med opretholdelse af dyrkningsfrie bræmmer langs kommunale og private vandløb

Kommunen har tilsynsforpligtelsen for bræmmer langs de kommunale og private vandløb (se side 16 og 34).

Det er således den tilsynsførendes opgave at kontrollere, at dyrkningsforbudet, jfr. bekendtgørelse af lov om vandløb § 69, opretholdes på bræmmerne.

Registrering

Kommunen har endvidere pligt til at registrere de gældende bestemmelser for de enkelte kommunale og private vandløb, jfr. bekendtgørelse om klassifikation og registrering af vandløb og om regulativer for offentlige vandløb. Når en sådan registrering er gennemført, har den tilsynsførende en oversigt over hvilke vandløb, der er pålagt en dyrkningsfri bræmme på 2 meter.

Hegning og drikkested

For arealer, der ligger langs vandløb, og som benyttes til græsning for løsgående dyr, kan vandløbsmyndigheden påbyde, at der etableres forsvarende hegn langs vandløbet, samt at drikkesteder for husdyrene graves uden for vandløbets profil. I givet fald vil der foreligge en tilsynsforpligtelse for kommunalbestyrelsen for de vandløb, hvor denne er vandløbsmyndighed (se endvidere side 13).

Vejledning

I Miljøstyrelsens vejledning nr. 10, 1992: "Ændring af vandløbslovens § 69 om bræmmer" er de nærmere bestemmelser om udlægning af bræmmer langs vandløbene beskrevet, herunder anvendelse af bræmmeareal samt registrering af vandløb, ved hvilke bræmmer er påbudt.

3.9 Tilsyn med håndtering af affald, olie- og kemikalieaffald, kadavere og latrin samt tilsyn med rottegener

Affald

Det er kommunens opgave at kontrollere, at affald fra såvel husholdningen som fra landbrugsdriften opbevares og bortskaffes således, at der ikke opstår uhygiejniske forhold eller sker forurening af luft, vand eller jord; jfr. § 30 og § 45 i bekendtgørelse om bortskaffelse, planlægning og registrering af affald (se også side 33). Det er således ikke længere tilladt selv at afbrænde affaldet. Dog kan kommunalbestyrelsen i et regulativ bestemme, at det er tilladt at afbrænde haveaffald.

Rotter

I forbindelse med affaldshåndteringen skal nævnes, at kommunen har ansvaret for at kontrollere, at grundejere renholder deres ejendomme således, at rotters levemuligheder på ejendommen begrænses mest muligt, jfr. bekendtgørelse om bekæmpelse af rotter m.v. § 2.

I landzone har kommunen således en forpligtigelse til to gange om året at undersøge alle ejendomme for rotter, jfr. bekendtgørelsens § 3.

Olie- og kemikalieaffald

Den tilsynsførende skal kontrollere, at olie- og kemikalieaffald håndteres og bortskaffes som angivet i bekendtgørelse om olie- og kemikalieaffald.

Animalsk affald kadavere

Det kontrolleres, at håndtering og bortskaffelse af animalsk affald og kadavere sker i overensstemmelse med bestemmelserne herom i bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, uhygiejniske forhold m.m., § 11.

Latrin

Det kontrolleres, at eventuelt forekommende latrin håndteres og bortskaffes som foreskrevet i bekendtgørelse om ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, uhygiejniske forhold m.m. Specielt skal det kontrolleres at latrin ikke henkastes på møddinger eller spredes på jorden.

3.10 Arbejdsmiljø

For så vidt angår tilsyn med arbejdsmiljøet på en landbrugsejendom, varetages dette af den stedlige arbejdstilsynskreds.

Samarbejde

Der er udarbejdet en aftale om samarbejde mellem kommunalbestyrelsen og arbejdstilsynskredsen, jfr. cirkulære om samarbejde mellem kommunalbestyrelsen og arbejdstilsynskredsen.

Samarbejdet består i gensidig adgang til data vedrørende relevante virksomheder samt oplysning om forhold, som vurderes at have betydning for arbejdstilsynskredsen, eller som vurderes at stride mod arbejdsmiljøloven. Endvidere inddrager kommunalbestyrelsen kredsen i sagsbehandlingen, hvis der stilles vilkår, som antages at have indflydelse på kredsens område (se også side 17 og 24).

3.11 Bekendtgørelse af lov om planlægning

Regler, der er gældende for udstykning og etablering af bygninger til andre erhverv end land- og skovbrug samt fiskeri i landzonen, er beskrevet i bekendtgørelse af lov om planlægning. Såfremt den tilsynsførende bliver opmærksom på ulovlige forhold, skal disse forhold indberettes til tilsynsmyndigheden, jfr. § 35.

3.12 Håndhævelse

Håndhævelse af de regler, der er fastsat for de pågældende tilsynsområder, sker i henhold til de love, i hvilke de pågældende bestemmelser har deres hjemmel. Eksempelvis håndhæves husdyrgødningsbekendtgørelsen efter miljøbeskyttelseslovens regler om tilsyn og kontrol, medens reglerne omkring bræmmer langs vandløb håndhæves som angivet i vandløbsloven.

Vejledning

Om håndhævelse henvises til Miljøstyrelsens Vejledning om håndhævelse af miljøbeskyttelsesloven.

Bilag 1

Love, bekendtgørelser, vejledninger, cirkulærer og byggeblade der er relevante for landbrugstilsyn:

Love:

Love fra Miljøministeriet:

- Bekendtgørelse nr. 337 af 4. juli 1985 af lov om vandforsyning m.v.
- Bekendtgørelse nr 383 af 14. juni 1993 af lov om planlægning
- Lov nr. 358 af 6. juni 1991 om miljøbeskyttelse
- Bekendtgørelse nr. 404 af 19. maj 1992 af lov om vandløb
- Bekendtgørelse nr. 583 af 9. juli 1993 af lov om kemiske stoffer og produkter

Andre love til orientering:

- Bekendtgørelse af lov nr. 1177 af 16. december 1992 om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug (Landbrugsministeriet)

Bekendtgørelser:

Bekendtgørelser fra Miljøministeriet:

- Bekendtgørelse nr. 173 af 29. marts 1974 om etablering af nedgravede samletanke for husspildevand
- Bekendtgørelse nr. 177 af 29. marts 1974 om tilsyn med spildevandsanlæg og med forurening af vandområder
- Bekendtgørelse nr. 139 af 15. april 1980 om afledning af spildevand til jorden
- Bekendtgørelse nr. 386 af 21. august 1980 om kontrol med oplag af olie
- Bekendtgørelse nr. 328 af 8. juli 1983 om nitratholdige gødningsstoffer
- Bekendtgørelse nr. 49 af 15. februar 1985 om klassifikation og registrering af vandløb og om regulativer for offentlige vandløb

- Bekendtgørelse nr. 248 af 15. maj 1986 om tilførsel af spildevand til vandløb, søer eller havet m.v.
- Bekendtgørelse nr. 515 af 29. august 1988 om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg
- Bekendtgørelse nr. 736 af 26. oktober 1989 om anvendelse af slam, spildevand og kompost m.v. til jordbrugsformål
- Bekendtgørelse nr. 804 af 15. december 1989 om olie- og kemikalieaffald
- Bekendtgørelse nr. 545 af 12. juli 1991 om forbud mod afbrænding af halm m.v.
- Bekendtgørelse nr. 576 af 1. august 1991 om bekæmpelse af rotter
- Bekendtgørelse nr. 794 af 9. december 1991 om godkendelse af listevirksomheder
- Bekendtgørelse nr. 12 af 3. januar 1992 om pelsdyrfarme
- Bekendtgørelse nr. 145 af 25. februar 1992 om ændring af bekendtgørelse om anvendelse af slam, spildevand og kompost m.v. til jordbrugsformål
- Bekendtgørelse nr. 366 af 10. maj 1992 om ikke-erhvervsmæssigt dyrehold, uhygiejniske forhold m.m.
- Bekendtgørelse nr. 1121 af 15. december 1992 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.
- Bekendtgørelse nr. 131 af 21. marts 1993 om hortskaftelse, planlægning og registrering af affald
- Bekendtgørelse nr. 360 af 24. maj 1993 om undervisning for erhvervsmæssige brugere af bekæmpelsesmidler
- Bekendtgørelse nr. 584 af 9. juli 1993 om bekæmpelsesmidler

Andre bekendtgørelser til orientering (Landbrugsministeriet):

- Bekendtgørelse nr. 1095 af 10. december 1992 om grønne marker, sædskifte- og gødningsplaner samt gødningsregnskaber i jordbruget
- Bekendtgørelse nr. 1173 af 16. december 1992 om støtte til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v.
- Bekendtgørelse nr. 1174 af 16. december 1992 om statsgaranti for lån til miljøforbedrende investeringer.

- Bekendtgørelse nr. 654 af 6. august 1993 om ændring af bekendtgørelse om grønne marker, sædskifte- og gødningsplaner samt gødningsregnskaber i jordbruget
- Bekendtgørelse nr. 655 af 13. august 1993 om behov for tilførsel af kvælstof og indhold af kvælstof i husdyrgødning
- Bekendtgørelse nr. 954 af 10. december 1993 om ændring af bekendtgørelse om grønne marker og sædskifte- og gødningsplaner samt gødningsregnskaber i jordbruget

Vejledninger:

Vejledninger fra Miljøstyrelsen:

- Vejledning nr. 4, 1988: Vejledning om godkendelse af husdyrbrug
- Vejledning nr. 3, 1990: Vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg
- Vejledning nr. 5, 1990: Affaldsstoffer til jordbrugsformål
- Vejledning nr. 2, 1992: Rotter
- Vejledning nr. 10, 1992: Ændring af vandløbslovens § 69 om bræmmer
- Vejledning nr. 12, 1992: Håndhævelse af Miljøbeskyttelsesloven
- Vejledning nr. 7, 1993: Vejledning om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Andre vejledninger til orientering:

- Landbrugsministeriets vejledning om støtte og statsgaranti for lån til miljøforbedrende investeringer i mindre landbrug m.v. (Plantedirektoratet, 1. udg. 1992)
- Vejledninger og skemaer: Grønne marker, sædskifte- og gødningsplan, gødningsregnskab, nøgletal. (Plantedirektoratet, august 1993)
- Landbrugets vejledning om husdyrgødning og ensilage m.v. (4. udg. 1993)

Cirkulærer:

- Cirkulære af 6. december 1990 om samarbejde mellem kommunalbestyrelse og arbejdstilsynskreds.

Byggeblade:

Følgende byggeblade fra Landbrugets Rådgivningscenter, afdeling for bygninger, er godkendt af Miljøstyrelsen.

- Gødningskanaler: Separationsrist (mek. udmugning). Udvendig afløbsrist før udlægger (april 1989).
- Love og vedtægter vedrørende miljø: Driftsvejledning. Løsdriftstalder uden fast bund til ammekøer og ungdyr m.v. på dybstrøelse (august 1989).
- Udenomsfaciliteter: Lagune beklædt med polymermembran. Til opbevaring af kartoffelrugtvand (oktober 1990).
- Udenomsfaciliteter: Møddingspladser. Container til opsamling af fast gødning fra mink m.v. (august 1991).
- Love og vedtægter vedrørende miljø. Driftvejledning vedrørende udendørs sohold (januar 1993).

Bilag 2

I bilag 2 er gengivet de skemaer, der anvendes ved landbrugstilsyn i

- **Fjerritslev Kommune**, side 60-62.
- **Løgumkloster Kommune**, side 63-64.
- **Silkeborg Kommune**, side 65 - 66.

FJERRITSLAV KOMMUNE
Teknisk forvaltning

Tilsynsskema for landbrugsejendom

Ejendommens adresse							Ejendomsnr.
Matr.nr.		Ejerlav					
Ejers navn og adresse							Telefonnr.
Areal dyrket ha	Vedv. græs ha	Skov, andet ha	Lejet/forp. dyrket ha	Lejet, vedv. græs ha	Periode	Bortforpagtet ha	Periode
Husdyr- produktion		☐ Ja ☐ Nej		Art	Antal		Art
		Art	Antal	Art	Antal		Total antal dyreenheder
Drivmidler	Benzin-/dieseltank	☐ Over-jordisk	☐ Under-jordisk	m ³		Etabl.år 19	
	Olietank	☐ Over-jordisk	☐ Under-jordisk	m ³		Etabl.år 19	
Vandfors.							Prøve udtaget d.
☐ Egen: ☐ Boring m ☐ Brønd m ☐ Offentlig ☐ Fælles/privat ☐ Markboring m							
		Aflødes til/Afløves til			Mødding: Areal _____ m ² . Opf. år _____		
					Kapacitet _____ mdr. Opbevaringskrav _____ mdr.		
					Kompoststak: Areal _____ m ²		
					Placering _____		
					Samme sted _____ år.		
					Kapacitet _____ mdr. Opbevaringskrav _____ mdr.		
					Ajllebeholder: Rmf. _____ m ³ . Opf. år _____		
					Kapacitet _____ mdr. Opbevaringskrav _____ mdr.		
Toilet afløb							
Husspildevand							
Hush. affald							
Afl. fra malke rum							
Afl. fra malke rum							
Staldgødning							
Ajle							
Gylle							
Maddingsvand							
Ensilagesaft							
Olieaffald							
Kemik.-affald							
Tagvand							
				Forbeholder: Rmf. _____ m ³ Opf. år _____			
				Kanaler: Rmf. _____ m ³ Opf. år _____			
				Gyllebeholder: Rmf. _____ m ³ Opf. år _____			
				Areal _____ m ²			
				Kapacitet _____ mdr. Opbevaringskrav _____ mdr.			
				Ensilagebeh. plads: Rmf./Areal _____ Opf. år _____			
				Kapacitet _____ mdr.			
				Oplagring af handelsgødning _____ t.			
				Kemikalieopbevaring Åben ☐ Skab ☐ Lås ☐			
A: Har ejeren (alder _____) planer om ophør med dyrehold ☐ Nej ☐ Ja år 19 _____							
B: Nedennævnte foranstaltninger skal være afsluttet inden _____							

C: Er ejeren indforstået med at skulle gennemføre foranstaltningen uden yderligere henvendelse ☐ Ja ☐ Nej							
_____ den _____ 19 _____.							
For kommunen				Ejer			

Fjerritslev kommune

Beregningskema - Landbrug 1

Dyreenheder

Antal	Dyreat	Andel af dyreenhed	Dyreenheder	I alt
Årsdyr:				
	Malkekøer, stor race	1		
	Malkekøer, jersey	0,9		
	Ammekøer med opdræt	1		
	DE i alt, voksent kvæg			
	Opdræt, stor race	0,33		
	Opdræt, jersey	0,2		
	DE i alt, hundryopdræt			
Producerede dyr:				
	Slagtekvæg, stor race, Årsdyr	0,4		
	Slagtekvæg til 250 kg	0,2		
	Slagtekvæg til 350 kg	0,33		
	Slagtekvæg til 450 kg	0,5		
	DE i alt, slagtekvæg			
DE i alt, kvæg				
Årsdyr:				
	Søer med grise og polte	0,33		
	DE i alt, søer og smågrise			
Producerede dyr:				
	Slagtesvin, 25-95 kg	0,033		
	DE, slagtesvin			
DE i alt, svin				
Årsdyr:				
	Andre fjerkræ	0,0067		
	DE i alt, andre fjerkræ			
Producerede dyr:				
	Slagtekyllinger	0,0004		
	DE i alt, slagtekyllinger			
DE i alt, fjerkræ				
Årsdyr:				
	Moderfår med lam	0,12		
	Heste 400-500 kg	0,5		
	Mink, ildere o.lign., tæver	0,025		
	Ræve, tæver	0,067		
	DE i alt, andre husdyr			
I ALT DYREENHEDER				

Brugstype: Kvægbrug (min. 2/3 DE kvæg).Svinebrug (min. 2/3 DE svin).Andre

Harmonibestemmelser

Total enheder

Areal krav

Kvægbrug

_____ : 2,3

_____ ha.

Svinebrug

_____ : 1,7

_____ ha.

Andre

_____ : 2,0

_____ ha.

Beregningssekema - Landbrug 2

Gødningsmængder

Husdyrart/staldtype	Antal DE	Mængde i ton pr. dyreenhed (DE) og totalt pr. år							
		Gylle *		Fast gødning		Ajele *		Dybstrøelse	
		l/DE inkl. vand	(inkl. vand) l/år	l/DE	l/år	l/DE inkl. vand	(inkl. vand) l/år	l/DE	l/år
Kvæg: Bindestald, skraber Bindestald, gødningsriste Løsdriftstald, spaltegulv Løsdriftst., dybstr./spaltegl. Løsdriftstald, dybstrøelse Opdræt, fast gulv Opdræt, spaltegulv				10,4		8,9 (7,7)			10,1 25,0
Svin: Soer m/smågrise, fast gulv Soer m/smågrise, spaltegulv Slagtesvin, fast gulv Slagtesvin, spaltegulv u/stre. Slagtesvin, dybstrøelse				9,0		12,5 (7,8)			9,3
Får, 8 moderfår med lam									5,6
Høns: Net eller bur Dybstrøelse Kyllinger, dybstrøelse				3,6					3,5 2,7
Heste, spiltov eller boks				20,0					
Mink, 40 årstæver				4,4					
Ræve, 15 årstæver				4,4					
Samlet mængde pr. år				gylle: ____ t	gødn.: ____ t	ajele: ____ t		dybst.: ____ t	

Opbevaringskapacitet

Møddingsplads: ____ m ² randzone ____ m ² Eff. areal ____ m ²	Krav/mdr. m ² eff./ mdr. h = ____ m
Ajlebeholder: (møddingssaftbeholder) ____ m ³	m ³ / mdr.
Gylleanlæg: Kælder ____ m ³ Fortank ____ m ³ total ____ m ³ Beholder ____ m ³	m ³ / mdr.
Aktuel Kapacitet: Fast gødning ____ mdr. Ajle ____ mdr.	møddingssaft ____ mdr. gylleanlæg ____ mdr.

Silkeborg Kommune
Teknisk Forvaltning

Dato _____ Adresse _____ Æ

Møddingsplads ___ m2	Ensilageplads --- m2
Møddingsplads sider	Ensilageplads sider
Møddingsplads bund	Ensilageplads bund
Møddingsplads afløb	Ensilageplads afløb
Møddingsplads tagvand	Ensilageplads tagvand
Møddingsplads overfladevand	Ensilageplads overfladevand
Møddingsplads udmugningsgrav	Ensilagesilo ___ m3
Opsamlingsbeholder ___ m3	Ensilagesilo afløb
Ajlebeholder ___ m3	Ensilage markstak
Gylletank ___ m3	Kompostering
Gylletank flydelag	Kompostering tørstof
Gylletank dykket indløb	Kompostering overdækn.
Gyllekælder m.m. ___ m3	

Malkekøer ___ X 1 =	Søer m grise ___ X 0,33 =
Jersey ___ X 0,9 =	Slagtesvin ___ X 0,033 =
Opdræt ___ X 0,33 =	Heste ___ X 0,5 =
Opdræt j. ___ X 0,2 =	Moderfår/lam ___ X 0,12 =
Ammekøer ___ X 1 =	Mink årstæve ___ X 0,025 =
Sl. stor ___ X 0,4 =	Slagtekyl. ___ X 0,0004 =
Sl.250 kg ___ X 0,2 =	
Sl.350 kg ___ X 0,33 =	
Sl.450 kg ___ X 0,5 =	Dyreenheder : _____

Areal i omdrift :	Ha (0,5516 tdr) Kvægbrug 2,3 :	_____
Forpagt. areal :	Ha	Svinebrug 1,7 : _____
Skriftlig aftale:	Ha	Andet 2,0 : _____

Bemærkninger: _____

Silkeborg Kommune
Teknisk Forvaltning

Gødningsmængde/år:
 Gylle _____ m³/år
 Ajle _____ m³/år
 Fast gød. _____ m³/år
 Dyb strø. _____ m³/år

Aftale om overførsel:
 Adr _____

Tanke _____

Opbevaring sprøjt/medicin

Aflev. sprøjt/medicinrest

Sprøjtbevis _____
 Sprøjtcert. _____

Affald _____

Husspildevand _____

Mælke/malkerumsspildevand

Vandforsyning _____

Markboring _____

Vandløb _____

Vandhul/løbalt m.m _____

Arbejdsmiljø _____

Naboklager _____

Beregning af gødningsmængder af lager fra dyreenheder på stald
 For gylle, staldgødning og ajle er $1 \text{ t} = 1 \text{ m}^3$. For dybstørelse er $1 \text{ t} = \text{ca. } 1,7 \text{ m}^3$.

Husdyr/staldtype	Antal DE	Mængde i ton pr. dyreenhed (DE) og totalt pr. år							
		Gylle *		Fast gødning		Ajle *		Dybstørelse	
		VDE (inkl. vand)	l/år	VDE	l/år	VDE (inkl. vand)	l/år	VDE (inkl. vand)	l/år
Kvæg:									
Bindestald, skraber				10,4		8,9 (7,7)			
Bindestald, gødningsriste		18,9 (16,2)							
Løsdriftstald, spaltegulv		23,0 (16,6)							
Løsdriftst., dybstr./spaltegl.		13,8 (8,1)						10,1	
Løsdriftstald, dybstørelse								25,0	
Opdræt, fast gulv				10,8		10,8 (8,1)			
Opdræt, spaltegulv		20,7 (16,2)							
Svin:									
Soer m/umgrise, fast gulv		21,0 (17,0)		9,0		12,5 (7,8)			
Soer m/umgrise, spaltegulv									
Slagtesvin, fast gulv		17,2 (14,0)		6,5		10,7 (7,5)			
Slagtesvin, spaltegulv w/str.									
Slagtesvin, dybstørelse								9,3	
Får, 8 moderår med lam									5,6
Høns:									
Net eller bur		15,0		3,6					
Dybstørelse									3,5
Kyllinger, dybstørelse									2,7
Heste, spring eller boks					20,0				
Mink, 40 årstæver		16,0 (3,5)		4,4					
Røse, 15 årstæver				4,4					
Samlet mængde pr. år		gylle: _____ l	gødn.: _____ l	ajle: _____ l	dybst.: _____ l				

* Inkl. vand er for kvæg og svin: Inklusive vaskevand, drikkevandspild samt møddingsvand i ajlebeholder eller regnvand i gyllebeholder, jf. mængder og koncentrationer i tabellerne side 23 og side 42.

De indregnede vandmængder er angivet på grundlag af moderate gennemsnit for drikkevandsspild og vandforbrug til rengøring i stalde. I besætninger med almindelige eller store vandforbrug og besætninger, hvor der fodres med betydelige mængder valle, bør den samlede mængde ajle eller gylle øges med 10-20%.

	Afløses til:		
	gyllebeholder m ³ pr. år	ajlebeholder m ³ pr. år	anden beholder m ³ pr. år
Nedbør i gyllebeholder, 0,4 m ³ /m ²			
Afløb fra møddingplads, 0,4 m ³ /m ²			
Rengøring i stalde, m ³			
Drikkevandsspild, m ³			
Ensilagesaft, m ³ (side 27)			
Afløb fra ensilageplads, 0,7 m ³ /m ²			
Afløb fra befæstede arealer, 0,7 m ³ /m ²			
Rengøringsvand, mælkeanlæg			
Andet, type _____			
I alt m ³ pr. år (overf. til skema side 65)			

Beregning af mængder pr. måned

	Gyllebeh.	Møddingpl.	Ajlebeh.	Andet
Gødning m ³ /år, tabel side 63				
Ekstra vand m.v. m ³ /år, skema side 64				
I alt m ³ pr. år				
I alt m ³ pr. måned, dyr på stald				
Reduktion af mængde pr. måned for køer på græs i månederne: _____	+	+	+	+
Reduktion af mængde pr. måned for ungkvæg på græs i månederne: _____	+	+	+	+

Registreringsblad

Udgiver: Miljøstyrelsen, Strandgade 29, 1401 København K

Serietitel, nr.: Vejledning fra Miljøstyrelsen, nr. 3/1994

Udgivelsesår: 1994

Titel:

Tilsyn med landbrug

Undertitel:

Tilrettelæggelse, gennemførelse, opfølgning : Tilsynspunkter

Forfatter(e):

Ebbesen, Åge; Hansen, Elva; Laursen, Peter; Jensen, Jens Dingsø

Udførende institution(er):

Silkeborg Kommune; Løgumkloster Kommune; Fjerritslev Kommune; N & R Consult A/S

Resumé:

Vejledningen giver den kommunale tilsynsførende et overblik over tilsynsopgaven ved et samlet miljøtilsyn («totaltilsyn») på en landbrugsejendom.

Vejledningen er delt i 2 dele: 1. del indeholder beskrivelser af, hvordan landbrugstilsynet rent praktisk tilrettelægges, gennemføres og følges op i 3 udvalgte kommuner. 2. del er en generel del, der samler alle de tilsynspunkter, der forekommer ved et kommunalt tilsyn på en landbrugsejendom.

Emneord:

tilsyn; landbrug

ISBN: 87-7810-158-1

ISSN: 0108-6375

Pris (inkl. 25% moms): 85,- kr.

Format: A4

Sideantal: 66 s.

Md./år for redaktionens afslutning: februar 1994

Oplag: 1200

Andre oplysninger:

Tryk: Luna-Tryk Aps, København

Omslagstegning: Jeanette Kielberg, GangArt

Trykt på 100% genbrugspapir **cyclus**

Tilsyn med landbrug

Vejledningen giver den kommunale tilsynsførende et overblik over tilsynsopgaven ved et samlet miljøtilsyn (»totaltilsyn») på en landbrugsejendom.

Vejledningen er delt i 2 dele: 1. del indeholder beskrivelser af, hvordan landbrugstilsynet rent praktisk tilrettelægges, gennemføres og følges op i 3 udvalgte kommuner. 2. del er en generel del, der samler alle de tilsynspunkter, der forekommer ved et kommunalt tilsyn på en landbrugsejendom.

Pris kr. 85,- (inkl. 25% moms)

ISSN nr. 0108-6375

ISBN nr. 87-7810-158-1

Miljøministeriet **Miljøstyrelsen**

Strandgade 29 · 1401 København K · Tlf 32 66 01 00